

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnih prejemih:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopis naj se frankirajo. Rokopis se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, (I. nadstropje na levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna vrsta za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta 13—	pol leta 13—
četrt leta 6-50	četrt leta 6-50
na mesec 2-30	na mesec 2-30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znak.

Upravištvu: Knafljova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Kranjska deželna ustava. Deželni red in deželnozborski volilni red. Mestna skupina.

(Napisal deželni poslanec Fran Višnikar.)

III.

Glede veljavnosti izvolitev poslancev Lenarčiča in Višnikarja je posebno še uvaževati, da so se vse dosedanje volitve od leta 1861. vršile na ravno tisti podlagi, kakor poslednje, da so vasi, katere se hoče priklopiti mestom, že volile v kmetijskih občinah in da ne more nihče voliti v obeh skupinah (§ 14. vol. r.), da ni nihče ugovarjal zoper sestavo vol. imenikov, kar bi se moralo zgoditi v reklamacijskem postopanju (§ 25. vol. r.) in da se tudi proti volitvi sami od prizadetih volilcev ni nihče pritožilo. Ako ima dež. zbor tudi v tem slučaju formalno pravico ali moč razveljavljati volitve, bi bilo tako postopanje vendar neopravičeno nadzorstvo in poniževalna kuratela nad volilci.

Upravno sodišče je o reklamacijah razsodilo: Ugovori proti pravilnosti volilnih imenikov spadajo v reklamacijsko postopanje, ne pa v volilno; radi tega ni moči take volitve razveljaviti, ako so se taki ugovori vložili šele pri volitvi sami. (11. junija 1881 št. 1025.)

Navedi bomo še dva judikata državnega sodišča, katera zadevata vol. pravico mestne skupine.

Ko je pri državnozborski volitvi l. 1900. županstvo Ribnica prvič sprejelo v vol. imenik za trg tudi volilce s trgov v eno kr. občino združenih vasi, je na ugovor volilcev iz Kočevja vlada dotične volilce zopet izbrisala. Vred tožbe teh volilcev, katere je zastopal dr. Šusteršič, je drž. sodišče z razsodbo dne 8. julija 1902 št. 215 spoznalo, »da se pritožnikom s tem ni krutilo po ustavi zajamčena pravica voliti v državni zbor«. Drž. sodišče je izreklo: »V volilne imenike mest in trgov na Kranjskem je sprejeti samo volilce v ta volilni razred uvrščenih mest in trgov, ne pa tudi volilcev tistih drugih krajev (Ortschaften), kateri so z imenovanimi mesti in trgi združeni v eno krajevno občino.«

V razlogih se poudarja, da § 9. odst. 2 vol. r. nima nobenega odločilnega pomena, da v mestni skupini ne volijo »občine«, ampak samo v § 3. navedeni kraji, mesta in trgi, da imajo ti kraji historično značaj mest in trgov. Ako bi k mestni skupini spadalo mnogo vasi samo zaradi tega, ker tvorijo administrativno s mest skupaj eno kr. občino, bi s tem dobile značaj mesta, akoravno tudi krajevno niso z njim v nikaki zvezi. Poleg tega bi bile od l. 1861. do 1898. vasi z direktno in vasi z indirektno volilno pravico! Krajevna občina spada le tedaj v volilni okraj mest in trgov, ako se teritorialno zlagajo z mesti in trgi, navedenimi v volilnem redu. Drž. in dež. vol. red kaže, da je zakonodajalec hotel ločiti mesta in tege od drugih kmet. občin. Razun tega je na Kranjskem uvaževati eksistenca podobnih, ki imajo po obč. zakonu brez dvoma tudi politično veljavo ter podpirajo ločitev mest in trgov od okolice. Sicer bi bila n. pr. volilna pravica mest Krško, Kostanjevica in Postojna popolnoma iluzorična.

Pripomni se, da je pri dotični razpravi sodeloval tudi pokojni predsednik najvišjega sodišča dr. Steinbach, priznana pravniška avtoriteta v Avstriji, da je bila tedaj rešitev pravnega vprašanja v dobrih rokah.

Zaradi volilne pravice h krajevni občini Kamnik spadajoči vasi Perovo, Zaprice, Zelje, Košice in ravne je vsled pritožbe mestnih vo-

lilcev razsodilo državno sodišče z razsodbo 22. novembra 1908, št. 421.

»V vojvodini kranjski so pri deželnozborskih volitvah v volilnih okrajih mestne skupine samo v te okraje uvrščena mesta in trgi k volitvi upravičena, ne pa tudi vasi, katere so s temi mesti in trgi združene v eno krajevno občino.«

Drž. sodišče je tudi spoznalo, da se je s tem, da so se volilci imenovali vasi sprejeli v volilni imenik mesta, kršila mestnim volilcem v Kamniku pristojna deželnozborska volilna pravica. Tudi v tem slučaju drž. sodišče strogo loči kr. občino od v zakonu navedenih krajev, mest in trgov. Selske občine pridejo le tam v poštev, kjer se pojmi mest in trgov ter selskih občin krijejo. Po uvodu § 3. vol. r. 1861. in 1898. je samo mesto Kamnik uvrščeno v mestni volilni okraj Trzin, Radovljica in Kamnik. Uvrščenje z mestom Kamnik v eno občino združenih krajev Košice itd. pa prestopa zakon in pomeni nedopustno raztegnjenje zakona in ne samo ekstenzivno interpretacijo. Ako imajo dotični kraji res takozvani mestni značaj ali ne in če so z mestom Kamnikom krajevno zvezani ali ne, ne odločuje. Volilna pravica v mestnem volilnem okraju bi se mogla tem krajem, ki nesporno niso deli mesta Kamnik, podeliti edino le po zakonu, nikoli pa po praksi uradov.

Pravno vprašanje je tedaj že rešilo državno sodišče, katero mora že po svoji sestavi veljati za nepristransko. Sodniki tega sodišča se pač niso brigali za osebe, katere so bile izvoljene v dolenskih ali gorenjskih mestih, marveč so presojali in rešili sporno vprašanje samo s pravnega stališča na podlagi obstoječih zakonov. Za razveljavljanje izpodbijanih volitev ni nikakega zakonitega razloga. Ako je bila dopolnilna volitev v dolenskih mestih dne 31. avgusta t. l. neveljavna, potem so bile neveljavne tudi vse dosedanje volitve v tej skupini v celni ustavni dobi 48 let. To je logično pribito. Razveljaviti bi se morale dosledno tudi vse druge volitve leta 1908., ki so v zvezi z letošnjo volitvijo.

Deželni zbor ima sicer formalno pravico razveljavljati ali potrditi posamezne volitve, a poslanci, kateri pri vstopu v deželni zbor obljubijo, da se bodo držali postav, so vendar moralno vezani na postavna določila in na razsodbe najvišjih sodišč. Nevarno je pravna vprašanja, katera so že rešila kompetentna oblastva, dajati pod nož klubovi disciplini in siliti posamezne poslance, da glasujejo tudi proti svojem pravemu prepričanju. Ako smo v pravni državi, ne sme o takih vprašanjih razsajati politična strast. Zaradi tega je želeli, da bi o dvomljivih in spornih volitvah sodilo posebno v to svrhu določeno sodišče, bodisi državno ali posebno volilno sodišče.

Shod v Logatcu.

»Narodna napredna stranka« je sklicala preteklo nedeljo shod v Dolenjem Logatcu pri Kramarju, in odposlala svojega zastopnika, da poroča o delovanju deželnega zbora. Zbralo se je kmalu po napovedani uri lepo število volilcev iz Logateca in okolice, zlasti pa moramo z veseljem konstatirati, da je bilo iz precej oddaljene Hotederske navzoče večje število somišljenikov narodno-napredne stranke, ki bi pa bilo gotovo večje, da ni napravil klerikalni župan hotederski v zadnjem trenutku zgane in vplival na najetega vozniaka, da je pustil ljudi, ki bi jih moral popeljati na shod, v zadnjem trenutku na cedilo. Vzlic temu pa se jih lepo število ni ustrašilo pota, in prišli so peš. Čast njim in njihovi zavednosti. Splošno je bilo na shodu navzočih gotovo nad sto ljudi.

Shod otvori v imenu sklicateljev deželni odbornik in poslanec dr. Ivan

Tavčar, ki pred vsem predstavi vladnega zastopnika komisarja g. Rajka Svetka in nato predlaga za predsednika shoda g. Sieherla.

G. Sieherl prevzame predsedstvo, se zahvali na zaupanju, ki ga je postavilo na to častno mesto, katero je prevzel tem rajši, ker mu je tako dana prilika, da po dolgih letih zopet pozdravi v Logatcu vrlega prvobornega odbornika in poslanca dr. Ivana Tavčarja (»Živio Tavčar!«), ki se mu zdi kakor skala v morju, ob katero se z vsemi silami zaganjajo sovražni valovi, on pa stoji neustrašen in krepko drži kvišku prapor našega prepričanja in naših prizadevanj. On je ena tistih redkih prikazni med nami, ki je izza mladih let pa do svoje moške dobe ostal zvest svojim idealom in ni krenil od poti k svojim določenim ciljem. Zato bodi prav priščno pozdravljen!

Nato naprosi predsednik poslanca dr. Tavčarja, da poroča o delovanju deželnega zbora.

Poslanec dr. Ivan Tavčar.

Častiti zborovalci! Po osmih letih sem danes zopet v vaši sredi, v prijetnem Logatcu, da vam poročam o stvareh, ki so se zgodile v zadnjem zasedanju deželnega zbora.

Deželni zbor je imel precej dolgo zasedanje in glavna stvar, ki jo je moral v tem zasedanju opaziti vsakdo, je pač neizmerna ošabnost naše klerikalne stranke, ošabnost, ki je v popolnem nasprotju z nauki Kristovimi, ki je rekel, da naj bodo njegovi služabniki v prvi vrsti ponižni in se posvete ljubezni do bližnjega. Ošabnost v politiki, kakršno imajo ti ljudje, ima pa še prav posebej svoje slabe posledice in bati se je, da bi vsled tega še prav posebej ne bil oškodovan naš kmet.

Častiti zborovalci veste, da so se slovenski in slovanski poslanci na Dunaju bojevali proti vladi in to po vsej pravici, ker je Bienenrothova vlada hotela preprečiti Slovanom njih upravičeni razvoj. Po mojih mislih pa so šli voditelji naše klerikalne stranke predaletino vsled svoje neizmerno ošabnosti. Klerikalci so obrnili vso ost svojega boja proti slovanstvu ministru Bilinskemu, katerega so začeli napadati na tak način, kakor so potem tudi napadali nas naprednjake v deželnem zboru. In to je tembolj čudno, ker nismo opazili, da bi bili storili kaj enakega proti ministru Schreinerju in Hohenburgerju, da bi ju bili napadali z isto brutalnostjo, kakor so nastopali proti Poljaku ministru Bilinskemu.

Ošabnost pa je v politiki res najslabša lastnost. In to se je tudi pokazalo: minister Bilinski jim je odrekalo vsako podporo za vodovode. Kaj so vodovodi za vas Notranjce, pač veste sami. Vlada pa je v resnici odrekla vsako državno podporo za napravo vodovodov. Tu so storili klerikalci gotovo veliko napako. Če ta vlada ne da ničesar za vodovode, bodo enako storile tudi vse sledeče vlade, ker bodo ostale pri istem principu. Klerikalna ošabnost vam je torej prinesla veliko škodo, ker vam je snedla državno podporo za napravo vodovodov.

Ljubljanske zadeve.

Dovolite, da sedaj spregovorim tudi nekoliko o ljubljanskih zadevah, kajti prizadeta je pri tem tudi dežela. Pokazalo se je namreč, da namerava klerikalna večina Ljubljano popolnoma odrediti, oguliti jo do belih kosti. Meni se zdi, da je to napadna politika. Ljubljana je vendar srce naše kronovine in glavni odjemalec kmetijskih pridelkov cele dežele. Zato pravim z vso upravičenostjo: če Ljubljana pride na beraško palico, bo udarjen tudi kmet. Čisto nepotrebno je napravljati nasprotstvo med kmetom in meščanom. Položaj kmetstva in mestnega prebivalstva je pač tak, da je kmet navezan na meščana, meščan pa na kme-

ta. Kdor hoče voditi pametno politiko, mora pač delovati na to, da se to nasprotstvo ublaži, ne pa še poostri! Klerikalna politika pa gre za tem, da bodi vojska med kmetom in meščanom. To ni modro in ne more imeti dobrih posledic.

Klerikalni naklepi.

Naša dežela ni bogata, meščan in kmet oba morata trdo delati, da si zaslužita svoj vsakdanji kruh. Popolnoma nepotrebno je pri nas govoriti o kapitalistih in nekapitalistih, vsi smo reveži, katerih žepi niso nikdar polni. Klerikalci pa hočejo popolnoma ostriči Ljubljano in mislijo, da jim daje za to priliko novi cestni zakon, ne pomislijo pa, da bo pri tem oškodovan tudi kmet. In nevarnost je tem večja, ker vse pri tem kaže, da hočejo klerikalci izpeljati neki princip, da se diferencirajo deželni stroški, pri čemer bi bila Ljubljana bolj prizadeta, kakor pa kmetске občine. Od tega pa je samo en korak še do drugega stališča, po katerem bo pa prizadet tudi kmet: drugače si ne bodo mogli pomagati, kakor da bodo posegli po kruti krivici in skušali diferencirati tudi deželne doklade. To se pravi, da bodo tistim, ki imajo več premoženja, kakor pa njihovi somišljeniki, naložili več deželnih doklad. To se mi zdi silno napadna politika, ki ne more dovesti do dobrega konca.

Deželna električna centrala.

Kaj se je sklenilo v zadnjem zasedanju deželnega zbora? Prepričan sem, da se je storilo kaj malo koristnega, kajti zakonski načrti so podili drug drugega in ni bilo časa, da bi se bil deželni zbor o vseh teh važnih stvareh dobro posvetoval in dobro premišljeval o njih. Glavna poteza, ki je značilna za deželnozborsko večino je pač ta, da hoče biti večina povsod strankarska, da hoče ubiti vsakega, ki ni njen somišljenik. Od tod izhajajo tudi vsi zakoni, ki jih je sklenil deželni zbor in vsi novi projekti.

To je malenkostna politika, če klerikalci govorijo o velikih podvzetih, o katerih nimajo niti pojma in so edino le pesek v oči vam, častiti davkoplačevalci. Pomislite le! Kar naenkrat je sprožil finančni ženi, častiti duhovnik katoliške cerkve, ki prej ni imel časa misliti o finančnih stvareh, mali dr. Lampe, misel o deželni električni centrali. Saj ne rečem nič Lepa reč, če je izpeljiva tako, da bi koristila deželi. Ali sumljivo je, da je ta misel zrastle na strankarskem polju. Stvar bi stala osem milijonov, ali izcimila se je ta misel le iz tega, ker je neki pristaš S. L. S. v Kranju, neki Pavšlar, v velikih stiskah, v velikih dolgih in bi ga klerikalci radi rešili s tem, da bi mu odkupili in drago plačali njegove vodne pravice. No, saj je res lepa reč, pomagati svojemu bližnjemu, ali pomagaj mu z lastnim denarjem, ne pa s tujim! Toda osem milijonov!

Pomislimo samo, kako se razmere v naši deželi! Kaj bodele n. pr. imeli vi Notranjci od deželne elektrarne? Če bi elektrarna dobro uspevala, ne bi imela Notranjska nič od nje, če bo pa pri elektrarni izguba, bodele pa plačevali ravno tako, kakor vsi drugi! Značilno pri celi stvari je torej to, da je ta misel izšla edino le iz namena, da bi pomagali svojemu somišljeniku, ali da bi se v tak namen ustanavljala deželna podjetja, nikakor ne sme biti. (Odobrava-nje!)

Lovski zakon.

Deželni zbor je sprejel nov lovski zakon, s katerim so toliko hujskali in agitirali proti naši stranki. Kak pomen ima torej ta zakon? Sprejelo se je pred vsem v tem zakonu določilo, da sme vsaka občina zase določiti, ali bodi zajec v njenem lovu prost, da ga sme vsak na svojem svetu ubiti, ali bodi zajec »ne-lovna žival« ali ne. Meni se zdi ta

stvar čisto pametna, jaz za svojo osebo se ne bom nikdar postavil na tako stališče, da bi klerik. stranka lahko uporabljala zajca kot agitacijsko sredstvo, da bi nam mogla očitati, da jemljemo mi zajca v zaščito. Ne, tega ne bomo mi storili nikdar več. Naj pobija zajca, kdor ga hoče, če je to njim prav, saj ga bodo v prvi vrsti pogrešale — fajmoštrske mize.

Sicer je bil pa ves krik, koliko stori zajec škode, pravzaprav vse skupaj le pesek v oči. Tako so kričali, dokler niso prišli do moči, ko so pa to dosegli, ko bi bili zajca lahko popolnoma uničili, pa tega niso storili, ker hočejo le slepariti kmeta še nadalje in jim je bil zajec le pretveza. Če je zajec res tako škodljiv, kakor so prej vedno vpili in ropotali, naj bi ga bili popolnoma črtali, kar bi bila njih dolžnost, ali tega niso storili. Sedaj bodo zajca v eni občini gojili, v drugi bo pa prost in tako bo ostal zajec povsod. Cela komedija o zajcu pač ni bila nič drugega, kakor prazne besede.

Nam je bilo pač vse eno, kaj se stori z zajcem, saj nismo zaljubljeni vanj, ali ena stvar pa je pri lovskem zakonu, katera nam ni vse eno. Ne briga nas, če se zajec položi na pare ali ne, če ga mi v mestu ne jemo, kaj tudi fajmoštri ne, ali mi nismo hoteli, da bi lovski zakon dajal kmetu priliko, da bi postal lovec. Po novem lovskem zakonu občina lahko določi, ali naj se da občinski lov v najem, ali pa ga občina upravlja v svoji lastni režiji. Posledica te določbe bo, da bo v marsikateri klerikalni občini rekel župan ali pa občinski možje, da naj občina sama upravlja lov, da bi tako lahko hodil na lov in nič plačal za to. Zgodilo se bo to in občina bo imela velikanske stroške, dohodka pa nobenega, saj vsakdo ve, da lov ne nese nič, da je vsak zajec, ki ga lovec ustrelji, desetkrat preplačan. Občina bo imela le izgubo. Ob enem pa lovski zakon daje kmetu priliko, da lahko lovi, kolikor se mu zljubi. In proti temu je bila naša stranka. Za kmeta je pač lov najnevarnejša stvar. Ne zatajim tu resnice, temveč jo izpovem naravnost. Če se kmet vda lovu, mu kmalu začne kapati skozi streho, začne zahajati v gostilno in gospodarstvo mu gre raketovo pot. Resnica je, da je vsak lovec na kmetih slab gospodar, ker zaradi lova zanemara gospodarstvo. (Pritrjevanje!) Zaradi tega se je ustavljala naša stranka, ne zaradi zajca, kajti nam ni vse eno, če se kmeta s postavo zapeljuje v strast, ki ga more končno ugonobiti. (Odobranje.)

Občinski red.

Deželni zbor je sprejel tudi novi občinski red. Stvar je pač taka, da je večina smatrala svoj položaj za tak, da lahko doseže svoj namen: popolno uničenje manjšine. Vsaki taki korporaciji, pa bodi to deželni zbor ali občinski zastop, je boljše, da je v nji opozicija. Če so v takem zastopu vsi enostranski, potem se slabo gospodari. Mislili pa smo mi, da se bo stranka, ki je zadnje čase vedno pela visoko pesem o splošni in enaki volilni pravici, pri izpremibi občinskega volilnega reda postavila na stališče, ki kolikor mogoče odgovarja splošni in enaki volilni pravici. Jaz sam za svojo osebo, poudarjam to, nisem zato, da bi se pri občinskih volitvah na Kranjskem sedaj že uvedla splošna in enaka volilna pravica, kajti dandanes, ko vleče večino kmetov za seboj vsak kaplan — če bi rekel, da naj volijo farovski kuharici, pa bi bila tudi izvoljena — se mi zdi splošna in enaka volilna pravica še nekoliko prezgodnja. Veliko bolj pravično bi bilo, da bi imel tisti, ki v občini največ plača, tudi največ pravice, ali stranka, ki je svoj čas kar norela za splošno in enako volilno pravico — če bi se zgodilo v resnici to, potem bi imeli fajmoštrsko in kaplansko volilno pravico — pa hoče sedaj vpeljati načelo, da naj tisti, ki

največ plača, nima nič pravice. Odo-
ločevale bodo glave, moške pa, ki so
dosedaj imeli svojo pravico, bodo
brez zastopstva. Meni se zdi to kri-
vično, naravnost demagogija, ki je
neopravičljiva.

Državni zakon je tak, da določa
za občine zastopstvo po interesih, po
davku. Ta princip mora obveljati.
Klerikalci pa so zatajili ta princip
in vpeljali so zastopstvo po glavah.
Če bi se bili postavili na stališče, na
katerem so stali glede na državno-
zbornsko volilno reformo, potem bi
bili preuredili občinski volilni red
vsaj tako, da bi volili tisti, ki ne vo-
lijo v I. in II. volilnem razredu, sami
v III. volilnem razredu svoje zastop-
nike. Ali pomešali so III. razred, ko
so vtaknili vanj še enkrat vse tiste
volilce, ki že volijo v I. in II. razre-
du, in so dosegli s tem, da ravno de-
lavstvo, katerega glavni zastopniki
hočejo biti, ne dobi nikakega zastop-
stva. To je naravnost nekaj nečlove-
nega. Če se hoče delavstvu dati za-
stopstvo v občinskem odboru, naj de-
lavci sami volijo v III. razredu, ne
pa skupaj z volilci I. in II. razreda,
ki delavstvo popolnoma pritisnejo
ob steno. (Odobranje!)

Pravičen ta zakon ni in bje na-
ravnost v obraz klerikalni stranki,
ki se je toliko poganjala za splošno
in enako volilno pravico.

Nekaj pa je pri tej stvari še tre-
ba pibiti, kar se ne najde nikjer v
nobeni drugi deželi. Klerikalci so si
izmislili tak način volitev, da volijo
vsi trije razredi en dan. Vsak raz-
red dobi glasovnico druge barve in
volitev se vrši potem en dan, to pa
seveda edino le zato, da imajo fajmo-
štri vse volilce en dan skupaj in da
morejo pritiskati na vse obenem.

Tolajmo pa se s tem, da ta za-
konski načrt ne bo potrjen, ker je
naravnost karikatura, prava spaka
pravičnega volilnega zakona in je
njegov namen le ta, da bi klerikalci
dobili povsod, v vseh občinah veči-
no, tudi tam, kjer je v resnici nima-
jo. Če je njihova stranka res tako
utemeljena, res tako upravičena do
eksistence, potem ji pač ni treba upo-
rabljati takih sredstev; če pa se ho-
če s tem le vzdržati za kako pet-ali
desetletje na krmilu, se pa s takimi
sredstvi tudi ne bo. (Pritrjevanje!)

Deželna banka.

Ustanovili so tudi deželno ban-
ko. Na deželi je težko govoriti o taki
stvari, ker je v zvezi z različnimi
faktorji, katerih pojmi kmetiskemu
ljudstvu niso umljivi. Ko sem v de-
želnem zboru dejal, da najbrž marsi-
kateri od kmetiskih zastopnikov v
dež. zboru ne bo vedel, kaj so devize,
je dr. Lampe vstal in trdil, da je to
žaljenje kmetijskega ljudstva. Prepri-
čan sem, da nas je dosti tudi tu, ki
ne vemo, kaj so devize. Deželna ban-
ka je pač nekaj takega, da ne ve
vsak, kaj je. Rečem le toliko, da so
taki zavodi v zvezi z borzo. In borza
je nekaj zelo nevarnega, kdor je te-
pec, ga tamkaj slečejo do nazega. Če
bo deželna banka v rokah nesposob-
nih ljudi, če je Lampe cagovec, ga
bodo na borzi slekli, da ne bo imel ne
hlač, ne spodnjih hlač in ga bodo z
nagimi koleno postavili na cesto.

Predno pa bo banka začela po-
slovati, bo treba vzeti na posodo ka-
kih deset milijonov, vložiti bo treba
tudi toliko, potem izdati papirje,
emitirati tudi deset do dvajset mili-
jonov. Če bi bili odkritosrčni, bi mo-
rali danes povedati kmetiskim volil-
cem, da mora dežela, ako hoče usta-
noviti deželno banko, napraviti do 40
milijonov dolga. In če bodele ta ve-
likanski denar dali v roke klerikalcem,
ki nimajo niti pojma o bančnem po-
slovanju, je pač mogoče, da se kar
čez noč zapravi par milijonov, kate-
re bodele vi plačali. (Klici: »Ne bo-
mo jih ne!«) Take projekte je pač
treba globoko premisliti prej, ako
se hoče obvarovati takega poloma.

Dve stvari sta pa posebno sum-
ljivi pri celi zadevi. Deželna banka
hoče prevzeti celo vrsto opravil, ka-
kor občinska, melioracijska, hipoteč-
na posojila, kar so vse pametne stvar-
i, če se pametno vodijo, seveda pa
nato ne bom odgovarjal, ali bo ban-
ka mogla ta posojila dajati ceneje
kot pa že obstoječi denarni zavodi. V
zakonu je natančno predpisano, kako
je ravnati pri teh posojilih, izloče-
na pa so posojila na stavbinska pod-
jetja in delniške družbe, o katerih ni
v zakonu nobene opombe, pod kaka-
mi pogoji morejo dobivati posojila.
Klerikalna stranka pa ima veliko
takih gnilih podjetij, ki nujno potre-
bujejo podpore. Ravno zato je ta do-
ločba tako silno sumljiva, in vse ka-
že, da bi klerikalci radi z deželnim
denarjem brez pogojev, v zakonu
predpisanih, dajali posojila takim
svojim družtvom, kakor bi sami ho-
teli. Denar je pač denar, naj bo kle-
rikalen ali liberalen, vedno in povsod
je treba varno ravnati z njim, in
bojim se le, da bodo pozneje kmeti
na meh odirali za tisto, kar bo izgu-
bila deželna banka.

Je pa še nekaj prav značilnega.
Če zavod naredi 30 milijonov in več
dolga, in dežela da za ta dolg poro-
štvo — 30 milijonov, to niso mačje

solze —, je čisto jasno, da stvar ne
zadene samo klerikalne večine. Polo-
žaj v deželi je pač tak, da Ljubljana
plačuje nad eno tretjino vseh de-
želnih doklad in če se prevdarioje tu-
di druge razmere, da so promocijski
ljudje večinoma pristali naše stranke,
lahko rečemo, da naša stranka
nosi vsaj polovico vseh davkov. Da
plača Ljubljana toliko, je popolnoma
pravično, saj ima Ljubljana svoj
dobiček od kmetijskega ljudstva, in če
je kmet revež, je Ljubljana tudi iz-
stradana. Če pa napravi deželna ban-
ka 30 milijonov dolga in gospodari s
tem dolgom, tiče to vse stranke v de-
želi, ne pa samo klerikalne.

Če bi od vas kdo dobil nalogo,
da naj gospodari n. pr. s 10.000 tuje-
ga denarja, vem, da bo vsak rad
imel nad seboj kakega nadzornika,
da ne bo sam odgovoren za denar.
Pri deželni banki pa klerikalci niso
hoteli imeti nikakega drugega nad-
zorstva, vse hočejo imeti samo v svo-
jih rokah. Mi smo zavzeli popolnoma
upravičeno stališče: če vi gospo-
darite z milijoni, ki ste jih dobili iz
žepa vseh davkoplačevalcev, mora
biti le prav, če odstopite nekaj kon-
trole naši stranki. (Odobranje!)
Drugod bi vsaka stranka v takem
slučaju naravnost prosila nasprotno
stranko, da vstopi v kuratorji, da
presoja, kam gre vsak vinar. Mi smo
to zahtevali, ali klerikalci so našo
zahtevo odklonili in sklenili zakon,
po katerem je deželna banka samo v
njihovih rokah brez kontrole, da bo-
do delali z deželnim denarjem, kar
bodo hoteli.

To, mislim, je velika napaka, ne
glede na razna korita, iz katerih bo-
do žrli razni klerikalni parasiti, ka-
terih ima sicer vsaka stranka dovolj.
Sumljivo je, da nočejo nobene kon-
trole, in to ustvarja upravičeno sum-
ničje, da nameravajo klerikalci z
deželno banko, ko jo hočejo imeti
sami zase, nekaj takega, kar ni do-
pustno. Mi pa hočemo, da je deželni
denar pod kontrolo, ker ni last ene
ali druge stranke, temveč vseh dav-
koplačevalcev. (Živahno odobranje!)

Postopanje naših poslancev v
tej zadevi je bilo torej popolnoma
pravilno. Sama pamet govori za to,
da bi bili tudi mi zastopani v kura-
toriju in naravnost otročje neumno
je, če so klerikalci nato zasmehljivo
izjavili, češ da hočejo pri tem koritu
biti sami zase. V drugem nam je pač
vse eno, koliko klerikalnih volilcev
bo sililo v to korito. (Buren smeh in
pritrjevanje.)

Gotovo pa je, da so naši poslanci
storili prav, ko so se uprli takemu
ravnanju z deželnim denarjem!
(Burno odobranje!)

Narodnonapredna stranka in — vera.

Ni mi treba še posebej naglašati,
da naša stranka na noben način
ne nasprotuje veri, kakor trdi mor-
da kak kaplan ali kaka fajmoštrska
kuhara. Vsak naj si izbira sam svojo
vero, Bog je pravičen, klerikalci pa
ne! (Hrupno odobranje!) In teško
je reči, da bi bili od Boga!
(Burno pritrjevanje!) Jaz stojim
pač na načelu, da duhovnik ni po-
klican v to, da bi se preveč vtičal v
posvetne stvari, da bi tolarje štel.
Poklican je pač pred oltar, ne pa da
bi se kot strankar vmešaval v ob-
činske in deželne zadeve. In res, du-
hovnik, ki naj skrbi za nebeško kra-
ljestvo, je slab gospodar. Če hoče
res izvrševati svoj poklic, se mu mo-
ra udati popolnoma, če pa hoče imeti
opravka z mošnjo, kakor ga je imel
Judež Iskarijot, potem ga dole-
ti ista usoda, kakor je zadela Judeža
Iskarijota, posveti se mošnji in po-
stane odpadnik Jezusa Kristusa. Ta-
ko je tudi z duhovniki, ki silijo v de-
želno upravo. Slabi gospodarji so in
ne morejo presoditi položaja, kar je
pa nujno potrebno, če hoče kdo
upravljati tako korporacijo, kakor je
dežela Kranjska.

Klerikalne obljube — novi dolgo- vi! Kmet, plačaj!

Proti nam so klerikalci agitira-
li največ s tem, da so kmetu obljubi-
li vse, kar si je kdaj izmislil, sedaj
pa tiče v teh obljubah. Izpolniti bi
jih morali, ali ne gre. Imajo res tež-
ko stališče. Jaz sem prijatelj kmetu,
ali da bi se morala dajati že za vsa-
ko stezico, vsak mostiček in vsako
brvco deželna podpora, to vendar ne
gre in tudi ni denarja zato. Današ-
nja večina je obljubila kmetu zve-
zde z neba, pa tiči sedaj v tem, da bi
moralali izpolniti te obljube. Ti izdat-
ki so se tako nakopičili, da jih ni več
mogoče pokrivati. In tako je prišlo,
da izkazuje deželni proračun za leto
1910 en milijon štiristotisoč kron pri-
manjkljaja in to potem, ko so med
dohodki že uračunane vse deželne
doklade in drugi deželni dohodki!
Vsak pameten človek ve, kaj se to
pravi en milijon štiristotisoč, in ni-
kjer jih vzeti!

Iz tega pač mora slediti, da bo
moral klerikalna večina povikati
deželne doklade za najmanj — 50 %.
(Velikansko ogorčenje med zboro-
valci!), tako da bodo narasle dežel-
ne doklade na 90 %. Potem bodejo
videli ljudje, kam jih je pripeljala

večina, ki tako brezmišlno razsipa
deželni denar.

Seveda bo to v prvi vrsti uda-
rec za mesta, a ravno tako pa tudi
za deželo, za kmetstvo ljudstvo, a ko-
neč vsega bo, da bomo vsi berači, da
bo vse polno rastrganih vasi, trgov
in mest, da bomo vsi stradali, kakor
gladni volkovi!

Gospodarstvo klerikalne večine
v deželi torej ni dosti vredno, in stvar
ne bo drugačna, dokler se bo katoli-
ški duhovnik bolj briga za mošnjo,
kakor za oltar. To pa se tudi ne bo iz-
premenilo, če se v kmetje sami ne
bodate uprli!

Dolgotrajno, burno odobranje
je sledilo govornikovim izjava-
njem, nakar se je predlagala sledeča
resolucija:

Na shodu narodno - napredne
stranke v Logateu, dne 24. oktobra
1909 zbrani volilci soglasno in v pol-
nem obsegu odobravajo nastop po-
slancev narodno - napredne stranke
v deželnem zboru, jih zahvaljujejo
na njihovem možatem nastopu v
obrambo pravic njihovih volilcev
ter jih pozivljajo, da tudi v bodoče
z enako odločnostjo in vztrajnostjo
delujejo v korist svojih volilcev,
uporabljajoč, če je treba, tudi naj-
skrajnejša obrambna sredstva. Ob-
nem pa z vso ogorčenostjo obsojajo
nečuvstva nasilstva in zakonolom-
stva deželnega glavarja pl. Šukljeta,
s katerimi je hotel on in njegova ve-
čina onemogočiti poslancem narod-
no - napredne stranke izvrševanje
njihove dolžnosti.

Predsednik shoda g. Sichel
je dal resolucijo na glasovanje in bi-
la je sprejeta ob živahnem odobra-
vanju. Izrekel je nato še zahvalo dr.
Tavčarju na njegovih izjavanjih in
izrekel željo, da bi kakor dosedaj tu-
di še nadalje enako vztrajno deloval
ne samo v korist svojih ljubljanskih
volilcev, temveč tudi skupnih na-
prednih interesov cele dežele, nakar
je zaključil shod z živčolice dr.
Tavčarju, čemur so se zborovalci od-
zvali kar najživahneje.

Narodno - napredna stranka je
z uspehom, ki ga je dosegla s tem
shodom v Logateu, lahko prav zado-
voljna.

Ganglov shod v Idriji.

V nedeljo je priredil pri
»Črnem orlu« v Idriji deželni posla-
nec E. Gangl javen shod, kjer je
poročal o zadnjem zasedanju deželne-
ga zbora kranjskega. Gangl je govoril
obširno in temeljito ter dokazal z
nepobitnimi dejstvi, kako brutalno
izrablja klerikalna večina deželnega
zbora svojo moč, lomi zakonite dolo-
be ter uveljavlja svojo absolutistično
vlado. Podrobno se je pečal zlasti z
novim občinskim volilnim redom in
s šolskim zakonom, potem z lovskim
zakonom, z deželno banko in s po-
slovnikom. Opisal je tudi natanko
usodo svojih nujnih predlogov glede
učiteljskega vprašanja in glede
splošne, enake, direktne in tajne vo-
lilne pravice za deželni zbor. Zboro-
valci so izrekli poslancu Ganglu pri-
znanje za njegovo delovanje. — Kon-
cem zborovanja je bila soglasno
sprejeta resolucija: »Javni shod, vr-
šeč se dne 24. oktobra 1909 v pivarni
pri »Črnem orlu« v Idriji, protestuje
z vso odločnostjo proti nasilstvu in
postavolomstvu klerikalne večine v
deželnem zboru kranjskem, ki se je z
vso brezobzirnostjo pokazalo na
zadnjem zasedanju. — Najodločneje
protestuje tudi proti strankarskemu
postopanju klerikalne večine dežel-
nega zbora kranjskega, ki dosledno
in brez stvarnega utemeljevanja pre-
pušča sklepe občinskega zastopa
mesta Idrije ter njenega naprednega
prebivalstva, tiče se prezidave po-
slopa št. 509. Tako večina dež. od-
bora zabranjuje, da bi se mirnim po-
tom izpolnila ta v občinskem zastopu
in na javnih shodih že večkrat vse-
stransko utemeljena in odobrena
zahteva. — Ker se večina deželnega
zbora nič ne ozira na želje ogromne
večine idrijskega prebivalstva,
ampak uvažuje le strankarsko-zlob-
ne in občinskemu imetju kvarne ugo-
vorne neznatne peščice klerikalnih
škodljivcev, je izgubila v vseh na-
prednih krogih ves ugled in ji gre
najglasnejša obsodba, da je stopila s
strogo objektivnega stališča v služ-
bo posameznih pristašev S. L. S., ka-
kor da je njen eksekutivni organ.
Taki strankarski strasti večine dež.
zbora kranjskega veljaj najodloč-
nejši protest! — Shod je bil najšte-
vilnejše obiskani. Udeležili so se ga
pristaši narodno - napredne in soci-
alno - demokratske stranke. Tudi ne-
kaj čukov je bilo na shodu. Dečki so
vsaj slišali resnico — kako jo bodo
pretvorili, pokaže sobotni »Slove-
nec«.

Shod narodno-napredne stranke v Prestranku.

Shod narodno - napredne stran-
ke v Prestranku se je vršil pretekle
nedeljo ob prav lepi udeležbi vrlih

kmetikih volilcev iz slavinke obči-
ne. Kljub raznim oviram in zapre-
kam se je zbralo v prostorih g. Ka-
nalca v Prestranku nad 60 zaved-
nih mož iz Slavinke, Prestranka, iz
Orehka in Matenje vasi, celo nekaj
Postojncev je prihitelo na shod. Pri-
šlo je tudi nekaj mož, ki so se prište-
vali ali pa se še štejejo za klerikalce,
pa vedli so se mirno in dostojno in
so mestoma izvajanjem govornikov
celo živahno pritrjevali.

Shodu je predsedoval po pred-
logu g. Jakoba Kristana vrli žu-
pan slavinški g. Anton Križaj,
ki je podal besedo dr. Fetič-
Frankheimu, da poroča o poli-
tičnem položaju. Ta je predvsem spo-
ročil zborovalcem pozdrave izv. od-
bora nar. napr. stranke, zlasti pa
mlajših strankinih pristašev. Kleri-
kalci zadnji čas s tem zabavljajo, da
kričijo, da letajo golobradi mladeni-
či po deželi okrog. Niti ena niti dru-
ga psovka nima smisla: če bi bilo
očitanje golobradosti žalitev, bi mo-
rali biti še bolj razžaljeni slovenski
kmetje, pa tudi duhovniki, ki obi-
čajno nimajo brade; mladost bi si pa
govornik rad pustil očitati še vsaj
50 let. Zmerjanje ima pač drug
vzrok: klerikalci vedo, da ima tista
stranka bodočnost, ki ima mladino
zase in čuti, da napredna mladina
zastopa tisto smer v stranki, ki zago-
varja skrajno demokratičnost; zato
jih je strah.

Govornik utemeljuje potem po-
trebo strank in oriše v velikih pote-
zah pravi značaj klerikalne stranke.
Ta stranka pravi, da je krščanska;
v praksi osvetlujejo to krščanstvo
najlepše trije dogodki iz zadnjega
časa: duševni voditelj te stranke dr.
Krek je napovedal naprednjakom
boj z nožem, dež. odbornik Lampe
preganja učitelje po Kranjskem ka-
kor kak turški paša in Krekov ljub-
ljence posl. Demšar je pokazal svo-
je dejansko krščanstvo s tem, da se
je v seji dež. zbora s pestmi lotil in
daval napr. poslance. Krščanstvo je
le slepilni plašč, s katerim lovi ta
stranka nerazodnne ljudi, ki ne vedo,
da nima vera s politiko prav nič
opraviči.

Ravno taka neresnica pa je, če
se ta stranka imenuje narodno. Na
Dunaju zabavlja na nemško vlado,
na Kranjskem pa ima ljubavno raz-
merje z nemškim baronom Schwar-
zem, glavno oporo kranjske nemšku-
tarije. Ta stranka drži viteza Kal-
tenegerja, ki nastavlja na Kranj-
skem nemške učitelje kakor v kaki
pruski pokrajini. Narodno izdajstvo
te stranke gre tako daleč, da ne le ni
sodelovala v boju zoper nemško
Kranjsko šparkaso, ampak jo radi
škofihovih posojil celo podpira s tem,
da v zadnjem času napada slovenske
denarne zavode.

Klerikalna stranka pravi, da je
ljudska stranka. Nje delo za ljudstvo
se je že po enoletnem gospodarstvu v
deželi najlepše pokazalo v tem, da
kaže primanjkljaj za prihodnje leto
majhno svotico 1.400.000 K, ki se ne
bo dala drugače pokriti, kakor z vi-
sokimi novimi deželnimi nakladami.

Nato preide govornik na zadnje
zasedanje deželnega zbora, oriše
glavne hibe novega lovskega zakona,
zakona o šolskem nadzorstvu in no-
vele k občinskemu redu, pove kako
lahkomiselno je postopala klerikal-
na večina pri vprašanju električne
centrale in deželne banke. Opíše trdo-
srčnost klerikalcev, ki učiteljem ni-
so privoščili niti bornega zvišanja
plač, ki bi znabiti niti dosti več ne
stalokot Kregarjev lestencev v zborni-
ci. Nato razloži vzroke, ki so prived-
li napredne poslance do obstrukcije
in ožigosa brutalno in protipostav-
no počenjanje pl. Šukljeta, ki je z
birčiji in pazniki tiral napredne po-
slance iz zbornice, kar se ni zgodilo
še v nobenem parlamentu kulturne-
ga sveta.

Na Dunaju so klerikalni poslanci
prišli s svojo nepremišljeno ob-
strukcijo na rob propada. »Slovenska
Enota«, ki šteje 125 poslancev, h ka-
terim pritisnejo v vseh protivladnih
vprašanjih še socialni demokratje in
druge opozicijske stranke, ne po-
trebuje sredstva obstrukcije, ki je
uporabljajo tlačene manjšine, ampak
doseže lahko več s premišljeno, a od-
ločno opozicijo. Sadovi klerikalne
obstrukcije so se brž pokazali, ko je
vlada ustavila državne prispevke za
vodovode na Kranjskem in sedaj so
klerikalci v taki zagati, da so že za
ceno enega ministrskega stolčka
pripravljeni skleniti prijateljstvo s
protislovensko Bienenrthovo vlado.

Naša stranka pa gre naprej, trd-
na v načelih, neustrašna v boju
proti S. L. S., največji škodljivki
slovenskega ljudstva, in je prepriča-
na, da bo ponosna Notranjska prva
zbrisala s sebe madež, da jo zastopa-
jo v državnem in deželnem zboru
nesposobni klerikalni poslanci.

Nato podeli predsednik shoda
besedo prof. Jugu iz Ljubljane, ki
izvaja približno sledeče:

Govornik je označil kruto, na-
silno zakonolomno postopanje kleri-
kalne stranke napram vsemu, kar
se čuti napredno, in pokaže na za-
hrtno ravnanje klerikalcev, ki so na

Dunaju proti vladi, a v domovini na
Kranjskem drže za vlado, kako, to je
med drugim pokazal deželni zbor in
pred vsem 20. september letošnjega
leta v Ljubljani. Slika v živahnem
govoru, kako so prišli klerikalci na
nepošten, nepravilen način na po-
vršje, kako zlorabijo svojo zmago in
svoje moči. Preplaviti hočejo vso de-
želo z nunami in menihi, spraviti
vse v klerikalno malho, delati le na
to, da se njih kup poveča in raste na
škodo naših naprednih elementov.
Priporoča združenje vseh narodnih,
delavnih moči in na vsem polju, ka-
že na neuspehe, ki se godijo tedaj, če
se nalaga delo le posameznikom na
rame, vspodbuja poslušalce, da se
izobražujejo s tem, da skrbje za pri-
prejanje poučnih predavanj in da
pred vsem čitajo napredne časopise.
Sklene z navduševalnimi besedami
svoj govor, kateremu so z vso pazlji-
vostjo sledili poslušalci in kateremu
so pritrdili z glasnim ploskanjem in
živjo - klici.

Nato se je na predlog gosp. učitelja
Mihe Mežana sprejela na-
slednja resolucija:

Volilci iz občine Slavinke, zbra-
ni na shodu dne 24. vinotoka 1909 iz-
ražajo svoje polno priznanje narod-
no - naprednim poslancem za njihov
neustrašni nastop in obrambo proti
naskokom poslancev takozvane slo-
venske ljudske stranke in najostreje
obsojajo počenjanje deželnega gla-
varja.

Proti resoluciji ni glasoval nih-
če, tudi ne navzoči klerikalci. — Na-
to je predsednik zaključil lepo uspeši
shod.

Politični položaj.

Rekonstrukcija kabineta.

Dunaj, 25. oktobra. Pogajanje
glede novega koalicijskega minist-
stva segajo v dobo po zaključitvi po-
letnega zasedanja državnega zbora.
Nemški poslanci iz alpskih dežel od-
klanjajo vsako novo koalicijsko vla-
do, akoravno morajo na sedanji vla-
di marsikaj grajati. Najverjetnejše
je uradniško ministrstvo, v katerem
pa bodo tudi ministri - krajani, kajti
teško se da misliti, da bi Poljaki, Če-
hi in Nemci hoteli resignirati na svo-
je zastopnike v ministrstvu. Vendar
pa ministri - krajani ne bodo vzeti iz
vrst poslancev, temveč iz izvenpar-
lamentarnih krogov.

Dr. Kramář o situaciji.

Praga, 25. oktobra. »Dne«
priobčuje članek posl. dr. Kramářa
o politični situaciji in izjavlja med
drugim: »Nemogoče je, da bi se če-
ški poslanci z mirno vestjo vrnili iz
Dunaja na Češko in pustili, da pa-
rlament mirno dela, medtem ko v če-
škem deželnem zboru zopet začena
obstrukcija. Naj se boji kdor hoče,
tako slabi še nismo, da bi pripustili
ta ponižujoči triumf nemškega kazi-
na v Pragi. Tako ne smejo priti če-
ški poslanci domov, in zato je tudi
umljivo, da je teško upati na delav-
nost parlamenta, če se ne doseže ob-
nem delavnost češkega deželnega
zbora in ne izgine sedanji kabinet.
Kakšna vlada naj potem pride? Na
to vprašanje je teško odgovoriti. Če-
ški poslanci so lani sklenili, da je
koalicijski kabinet mogoče le na pod-
lagi trdnih in poštenih dogovorov
med strankami in na temelju trdne-
ga skupnega programa, ki pa se ne
sme omejitvi samo na dovolitev višjih
davkov.

Carjevo potovanje.

Racconigi, 25. oktobra. Pri
gostiji je italijanski kralj v svoji na-
pitični poudarjal rusko - italijansko
prijateljstvo in je nazdravil carju in
celi carski rodbini. Car je v svojem
odgovoru obžaloval, da zaradi bolezi-
ni ni navzoča carinja, omenjal je
simpatije med ruskim in italijan-
skim narodom, ki zagotavljajo pri-
jateljsko sodelovanje Rusije in Ita-
lije. — Ob 3. popoldne je car zopet
odpotoval.

Srbija.

Belgrad 25. oktobra. Bolgar-
ski kralj Ferdinand je napravil izlet
na Srbsko. Ob 6. zjutraj se je pripe-
ljal s posebnim dvornim vlakom v
Kruševac kjer ga je pozdravil pre-
stolonaslednik v spremstvu notra-
njega ministra in treh profesorjev.
Nato se je vožnja nadaljevala z av-
tomobili in potem s konji. Sodi se,
da bo temu izletu kmalu sledil ofici-
jalni obisk bolgarskega kralja v Bel-
gradu.

Španija.

Madrid, 25. oktobra. Iz naj-
boljšega vira se čuje, da Maura ni
prostovoljno demisioniral, temveč da
ga je prisilil kralj Alfonz. Kralj je
bil v zadnjem času ozlovoljen, ker je
Maura na svojo pest vpeljal diktatu-
ro in ga ni obvestil niti o obsodbi
Ferrerja, niti o njegovi usmrtni.
Ko so sedaj liberalci sklenili, da pro-
kinejo občevarje s Mauro, je kralj
to priliko porabil, da je prisilil mi-
nistrskega predsednika k demitiji.

Vnebovpljot pravni škandal v Novem mestu.

V Novem mestu se je doigral pravni škandal, katerega priobčujemo suho vsebino. Ivan Rakoše, učence II. razreda ljudske šole, se nahaja v preskrbi župana Zureca (Štemburja) v Kandiji. »Dolenjske Novice« o fantu poročajo, da je pri Zurecu ukradel 150 K in sicer na prigovarjanje Ivana Stritarja, učenca IV. razreda, kateremu je tudi izročil ukradeni denar. Od tega denarja je Stritar napravil v gostilni 6 K, pri njem se je dobil le še ostanek 34 K. Ker je Stritar sploh znan kot uzmovič (poskušal je tudi v cerkvi krasti), ga je c. kr. okrajno glavarstvo obsodilo na 14 dnevni zapor in tri leta prisilne delavnice.

Preskrbljeno je, da bodo imele »Dolenjske Novice« priliko dokazati, da je 11letni šolarček res »splošno znani uzmovič«, a naša naloga je, da v pravi luči osvetlimo najnovejši pravni škandal, izzvan po znanem županu Zurecu, in dovršen po iz zadnjih demonstracijskih obravnava znanem Goliju, praktikantu pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Novem mestu. Dogodek se je začel koncem septembra. Oba fanta sta sirota. Rakošev oče se nahaja v kaznilnici v Gradiški. Stritarjev starši pa so v Ameriki, deček je v oskrbi pri stari materi v Irčevsi. Odkar je Rakoše pri Zurecu v Kandiji, prideta pa preje znana dečka le malokdaj skupaj. V zadnjem času sploh nista občevala, tedaj je nemogoče, da bi Stritar Rakošetu prigovarjal k tatvini. Bilo v petek koncem septembra. Stritar je delal na njivi sosedja Jarca, kar pride Rakoše in mu pravi: »Sem pojdi, imam nekaj za te!« Stritar ga ni ubogal, ampak delal naprej. V nedeljo na to pa pride Rakoše, ko so domači odšli v cerkev, k Stritarju na dom, pomoli mu denarnico, rekoč: »Na, vzemi, to dam tebi!« Stritar res vzame denarnico, jo odpre ter najde notri dva bankovca po 20 K in eno krono posebej. Ko ga vpraša, kje je to dobil, se Rakoše nasmeje in pravi: »Jaz že vem kje«. Takoj na to odide.

Rakoše se je po tatvini potepal po Irčevsi, dobil vhod v zaklenjeno hišo svojega očeta ter se tam dobro imel; nakupil si je bil namreč raznih slaščic itd. Stritar je odšel v mesto, si tam kupil za 60 vin. slaščic, ostalo od krone pa razdelil med tovariše. Le ti so ga, ko so videli da ima toliko denarja, spravili na Drsko, kjer so en bankovec menjali, potem so šli igrat, pri čemur je fant izgubil 5 K. Stritar je potem odšel domu. Ugledavši med potjo svojega strica, je zbežal po polju in vrgel denar 34 kron od sebe. Ta denar se je pozneje izročil županu Zurecu. Popoldne je Stritar sam poiskal Rakošeta ter ga peljal k Zurecu. Ta je izjavil, da njemu denar ni bil ukraden. Ko pa je stari oče Stritarjev o stvari zvedel, je peljal sam oba dečka k Zurecu. Polikali so orožnika. Izpraševali so potem Rakošeta kje je denar dobil. Ta jim je petkrat različno povedal, nazadnje je rekel, da ga je nekemu potniku vzel v hlevu. Tako približno dejanski položaj. Od tu naprej pa sledi zgodovina, ki se jo more iskati le pod Štembur-Rechbachovo absolutistično justico. Čez dva dni po teh dogodkih pride Zurec z orožnikom in Rakošetom v šmihelsko šolo ter ukaže poklicati Stritarja v šolsko pisarno. Zurec takoj zavpije nad dečkom: »Mati so se že vdali, da si jim ti izročil 40 goldinarjev, ti se pa lažeš. Če ne boš prec resnico povedal, ti bom na mestu glavo odsekali!« In res potegne orožnik sabljo, toda le na pol, kakor bi hotel Zurečvo grozljivo podpreti. Ker je deček trdil, da stari materi ni nobenega denarja izročil, ga je začel Zurec klofutati in mikastiti, orožnik pa ga je sunil z roko v hrbet, kakor Stritar sam pripoveduje. Nato so dečka odpeljali z Zurecu v Kandijo, od tam pa po stražniku v občinski zapor, kjer so ga obdržali do drugega dne. Deček je v zaporu tulil, trpel lakoto, težal je na prični, le stara suknja mu je bila za odejo. Ko so ga zaslisevali v občinski pisarni jim je ves zbežan ušel. Zurec in orožnik sta šla potem še dečkovo staro mater nadlegovat. Zurec zaupije nad ženo: »Koliko denarja je vam dal fant spraviti?« Ko žena vsa presenečena ugovarja, Zurec oblastno zakriči: »Tiho!« Fant je nama priznal, da Vam je izročil denar! (Nasprotno je tudi fantu preje dejal, da je mati že sama priznala.) Zurec naposled zakaže, naj orožnik ženo uklene ter jo odvede v zapor. Žena pa ga je poučila, da on v ti zadevi nima take oblasti, čemur je moral tudi orožnik pritrčiti. 7. oktobra pa dobe vsi prizadeči povabilo k okrajnemu glavarstvu. Rakoše se je izgovarjal, da ga je Stritar zapeljal v tatvino. Sodil je praktikant Golija, sodba je bila kmalu gotova. Rakoše, ki je denar ukradel, je bil oproščen, Stritar pa, ki je v svoji neumnosti ponujal denar sprejel, je bil obsojen na 14 dni

zapore in tri leta v prisilno delavnico. Poleg tega je sodnik to obsodbo poostiril. Deček ne sme, ko pride iz zapore, ne minute več domu, ampak naj gre ali v očetovo občino, ali v Ameriko za starši. Obsojeni deček se je oklenil stare matere ter jokaje trdil, da je nedolžen. Mati je Golija prosila, naj ga pusti vsaj za en dan domu. »Ne!« je dejal Golija; »tako gre v zapor in sicer mora biti deček sam v celici zaprt!« Vse ni nič pomagalo; prijel ga je stražnik in ker fant v obupu ni hotel iti v zapor, gajestražnik vlekkel skozi celo mesto; fant je tako vpil, in prizor, kako ga je stražnik vlekkel, je bil tako mučen, da so nekateri mimoidoči kar jokali. Ko so pozneje ljudje spraševali dečka, kako se mu je godilo v zaporu, rekel je, da jako slabo, da je stradal, da ga je bilo strah tako, da je jokal. Kadar je preveč jokal, je prišel neki mlad gospod s kapo, pa ga nabijal s pestjo po glavi in hrbtu. V četrtek, 21. t. m. je deček kazen prestal. Stara mati in oče sta šla še enkrat na glavarstvo h Goliju prosit, naj vsaj bo toliko usmiljen, da pusti dečka do ponedeljka domu, ker tega dne gredo znanci v Ameriko, katerim misli fanta v varstvo izročiti. Toda Golija je zaupal: »Ne, fant mora takoj stran, če ne, ga pustim jaz v Ljubljani takoj zapreti toliko časa, da izpolnjen dovoljenje za prisilno delavnico!« Še le, ko se je žena obvezala, da fanta spravi iz zapore naravnost v Ljubljano, je Golija napravil potni list za Ameriko ter dovolil, da se izpusti iz zapore. Tako je deček ves uničen in bolan prišel v Ljubljano, kjer se bo poskrbelo, da tak vnebovpljotični škandal dobi primeren zadoščenje.

Dnevne vesti.

+ Proračun za l. 1910., ki ga je finančni minister vitez Biliński predložil državnemu zboru v današnji seji, izkazuje 2.691.499.477 K izdatkov in 2.649.456.741 K prejemkov, torej 42 milijonov 42.738 K primanjkljaja. Lani je proračunski primanjkljaj znašal samo 1 milijon 907.061 kron, torej je tekem enega leta narasel za več nego 40 milijonov. Proračun izkazuje te-le potrebe: Civilna lista cesarjeva 11.300.000 K, za cesarjevo pisarno 188.981 K, za državni zbor 4.082.684 K, za drž. sdišče 67.048, za predsedstvo ministrskega sveta 784.400 K, za dispozijski fond 200.000 K, za uradne liste 2.193.400 K, za korespondenčni biro 820.300 K, za upravno sodišče 904.830 K, za stroške v skupnih zadevah 310.184.890 K, za ministrstvo notranjih del 52.058.316 K, 16 milijonov kron več kakor lani), za domobransko ministrstvo 98.701.330 K (11 in pol milijona več kakor lani), za naučno ministrstvo 103.001.572 kron (1 milijon manj nego lani), za finančno ministrstvo 813.272.926 K, za trg. ministrstvo 223.606.400 K, za železniško ministrstvo 705.961.850 K, za poljedelsko ministrstvo 52.752.128 kron, za justično min. 86.387.991 K in za ministrstvo javnih del 92.139.360 K. V proračunu so te-le postavke za slovenske dežele: za napravo pota v Mačkovec 8200 K, za napravo kolovoza v Illovi 15.000 K, prispevek za zgradbo cerkve v Gromljah 1000 K, za napravo steza v Opatovi gori 1000 K, za preložitve ceste pri žagi Fortuna 16.000 K, za zgradbo dovodnih potov v gozdu Belca 12.000 K, za izpolnitev pomola v Voloskem 15.000 K, za poporpomola v Opatiji 26.000 K, za zgradbo cest itd. na Štajerskem 731.150 K, na Koroškem 241.943 K, na Kranjskem 183.000 K in na Primorskem 962.650 K, za vodne zgradbe na Štajerskem 561.783 K, na Koroškem 288.247 K, na Kranjskem 108.150 K in na Primorskem 30.000 K. — Iz navedenih števk se vidi, da so postavke za slovenske dežele v letošnjem proračunu povsem neznatne. Vlada pač raje porablja denar za morilno orožje, kakor pa v prosvetne in gospodarske svrhe!

+ Reklama za klerikale. Naši klerikaleci bi bili silno radi znani in slavljani v slovanskem svetu. Zato jih silno boli, ker se zanje živ krst med Slovani ne zmeni. Ker jih slovanski listi, ki poznajo klerikalece do kosti in mozga, nečejo sami hvaliti, si skušajo klerikalni prvaki pomagati s tem, da so najeli več časnikarskih peres, ki proti dobremu plačilu pojo klerikalni stranki slavo po raznih tujih listih. Zadnji soboto je tak slavošpev priobčil tudi »Agramer Tagblatt«, toda ne pod svojo firmo; uredništvo je namreč dalo na čelo članka opazko, da je dotični slavospev dobilo »iz krogov slovenske ljudske stranke«. S to pripombo, ki ne znači ničesar drugega, kakor to, da se uredništvo absolutno ne mara indentificirati z izjavljani klerikalnega članka, je vrednost članka »Zur jüngsten allslovenischen Volksversammlung« reducirana na minimum. Vkljub temu kuje večerajnji »Slovenec« iz tega članka političen

kapital, ter vara javnost, kakor da bi dotični članek potekel iz uredništva samega ter tako predstavljal mnenje uglednega zagrebškega lista o slovanskih klerikalcih in o njihovi najnovejši akciji. In samo dejstvo, da je »Agramer Tagblatt« sprejel v svoje predale članek, o katerem izrecno pripominja, da mu je bil poslan »Aus den Kreisen der slovenischen Volkspartei«, je »Slovenec« urednike tako ogrelo in navdušilo, da so v večerajnji številki svojega lista napisali bobneč uvodnik »Vidijo nas ...«. Kako skromni so ti gospodje! Posrežilo se jim je odložiti kukavičeno jajce v en slovanski list, pa že kriče, da jih ves slovanski svet pozna, uvažeje in spoštuje! Ako gospodom okrog »Slovenca« že takšen »uspeh« zadostuje, da so vzhleni, je nam to prav, vendar pa se nam zdi, da klerikalna samohvala vobče ni dosti vredna, najmanj pa taka, ki jo je treba vtihotapljati v tuje liste, ako se hoče, da ti listi sploh kaj spregovore o klerikalcih.

+ Silno neprijetno je klerikalcem, da se je izvedelo o krovji kupčiji, ki so jo sklenili s Stjepanom Radićem. Ko je naš list po hrvatskih virih zabeležil vest, da so Radića pridobili zase s tem, da so mu dali potreben denar, da je rešil svojo na dražbi se nahajajočo tiskarno, je »Slovenec« zarohnel, da je ta trditve zlagana. Prof. Jarc pa je poslal »Agramer Tagblattu« članek, v katerem pravi med drugim: »Insbesondere muss die Beschuldigung, dass Abg. Radić auf materielle Unterstützung der Slovenischen Volkspartei rechnet, mit aller Energie zurückgewiesen werden.« Ta kategorični dementi o krovji kupčiji med slovenskimi klerikalci in Radićem je izšel v »Agramer Tagblattu« v soboto. A zlo naključje je hotelo, da je isti dan izšel tudi »Dom«, Radićevo glasilo, o katerem Stjepan Radić sam priznava, da so mu kranjski klerikaleci dali za tiskarno tako posojilo, »kakršnega ne bi dal in vobče ne bi mogel dati noben hrvatski denarni zavod.« Ko so v Zagrebu hrvatski politiki istočasno v soboto čitali v »Agramer Tagblattu« Jarčev dementi, v »Domu« pa Radićevo lastno priznanje o kupčiji, so se glasno krohotali, klerikalni veljaki v Ljubljani pa so kar besneli na Radića, ki jih je v svoji blebetavosti, nerodnosti in naivnosti blamiral pred vso javnostjo. »Slovenec«, ki je preje rotnel, da so vse vesti o podkupljenju Stjepana Radića zlobno zlagane, je obmolnil, kakor da bi mu kdo zavezal jezik, in ni rnil o Radićevem konfiteorju niti besedice. Pa bi morda vendarle tudi klerikalno javnost zanimalo, koliko tisočakov so dali klerikalni prvaki Stefanu Radiću za to, da jim je prišel delat stafazo na uniojski shod. Morda bo »Slovenec« vendarle stvar pojasnil, ko si malo opomore od silnega presenečenja in velike svoje blamaže!

+ Banns mit mir redn wolln, so redens teutsche. Dr. Pegan se dela silno narodnega, bojevitiga »viteza« nove »Vseslovenske Ljudske Stranke«. Kot takega se je pokazal v najlepši luči v tem le slučaju: V neki njegovi pravdi pri tukajšnjem deželnem sodiščem je nastopil znani Nemčur Schwingshackel za pričó. Izpovedal je seveda nemško in sicer govori ono prekrasno celjsko - mario-borsko nemščino, ki se je celo angeljci v nebesih vesele, — nemški kajpada. Dr. Pegan je hotel v interesu svojega klijenta staviti na pričo neko vprašanje. Tu pa ga z nemčurjem lastno robotostjo nahruli Schwingshackel: Banns mit mir redn wolln so redens teutsch! Senat in auditorij sta nestrpno pričakovala, kako bo dr. Pegan, ki se je še malo poprej pred senatom tako oblastno obnašal, reagiral pa to izzivanje. Pa glejte ga narodnega »viteza«, dr. Pegana! Kar zlezal je pod klopi in na ne malo presenečenje vseh navzočih začel kakor ovčica krotak s pričó govoriti v blaženi — nemščini. In vendar razume in govori Schwingshackel popolnoma dobro slovensko, saj živi od Slovencev.

+ Deželnozborske volitve na Goriškem. Goriški klerikaleci pihajo in se jeze, ker je izvoljen v skupini trgov in mest naprednjak Andrej Gabršček. Gregorčič je bil s tistim slovečim volilnim redom vse tako naklepal, da bi morale vasi, spadajoče k trgom, preglašovati tržane, ali izvoljen je vendar že drugič v tej skupini Andrej Gabršček. Gregorčičeva »Gorica« se peni od srda nad izvolitvijo Gabrščka ter zmerja volilce v trgih. Posebno piko ima na Ajdovščino, kjer ni dobil klerikalni kandidat Fabjan niti enega glasu. »Gorica« se huduje na vzgledne Ajdovce, blati jih in obrekuje, toda poznamo Ajdovce, da so možje, katerih ne doseže satansko lajanje iz Jarovškega lista. Hudo boli goriške klerikalece tudi to, da je dobil famozni klerikalni kandidat v Kobaridu samo en glas. Deset let je bil Fabjan v Kobaridu za sodnika na si je zaslužil en sam glas. Se vidi, kako ga Kobarideci dobro poznajo. Pa ravno tam so pričakovali

klerikaleci precejšnje število glasov. Ker so te volitve končane, imamo samo še volitve iz posestva. V javnost so se prišle nekatere kandidature, pa to še niso prave proglašene kandidature, marveč so se volilci le izrekli za to, da bi bilo dobro postaviti one gospode za kandidate. Klerikaleci sicer tudi še niso proglasili svojih kandidatur za veleposestvo, ali gotovo je, da proglasijo šemjanskega župnika Blaža Grčca in črniškega župana bogatina Bolkota. Oba sta že bila poslance, oba pa sta dokazala, da nimata sposobnosti za poslansko delo. Grčca je počasen kmetski fajmošter, ki se je že večkrat blamiral v zbornici, posebno taktat, ko je hotel s svojim predlogom obdlačiti ptičke v kletkah. Bolko je bogatin, za delo v deželnem zboru pa povsem nesposoben. Mož sedi tudi v deželni hipotekni banki v kuratoriju, pa samo sedi ter molči. Podpisuje se po laško »curatore«. To naj bo slovanski poslanec! Bolko je tudi rad pomagal laškim kompetentom za deželne službe. Sina poštnega upravitelja v Gorici je spravil v uradniško službo pri deželni hipotekni banki, dasi fant ne zna nič slovenski. Ali Bolko ima vipavsko pošto in »mi poštarji moramo skupaj držati« si je mislil šjor Bolko pa podpiral prošnjo onega Laha za deželno službo. In to naj bo slovanski poslanec? Takih ljudi slovanski veleposestniki pač ne bodo volili v deželni zbor! — Na laški strani bo v veleposestvu hud boj, ali proderejo gotovo laški liberalci. Iz trgovske in obrtne zbornice bosta izvoljena trgovci Venuti in deželni svetnik Pettarin. Tega deželnega uradnika hoče imeti deželni glavar dr. Pajer v zbornici kot poslanca. Pajer želi tudi, da bi bil Pettarin njegov naslednik na mestu deželnega glavarja. Kako bo, to je seveda vprašanje, ker se ne ve, ali pride v deželnem zboru do klerikalnega bloka ali ostane še nadalje zveza slovanskih klerikalcev in laških liberalcev. Pripominjamo, da na Goriškem ni nikake dolobče, ki bi branila, kakor na primer na Kranjskem, deželnim uradnikom kandidirati v deželni zbor.

+ Laške gonje proti slovenskemu moškemu učiteljsku v Gorici še ni konec. V zadnji seji goriškega mestnega sveta je zopet godrnjal goriški župan Bombig radi slovenskega moškega učiteljskega ter zahteval, da se mora odstraniti iz Gorice do konca šolskega leta. — Za tega Bombiga pa je bil magnat dr. Gregorčič slovenske klerikalece v Gorici na volišče in sam ga je bil šel volit; da je videla laška komisija, kako priden je dr. Gregorčič ter da voli res laške liberalce, je volil z odprto glasovnico. Lepe zaveznike ima dr. Gregorčič; zvezan je z našimi najhujšimi sovražniki.

+ Shod slovenske napredne mladine v Zalcu preteklo nedeljo je pokazal našim nasprotnikom, da slovenska narodno - napredna stranka še vedno ni mrtva, če ravno klerikaleci že nekaj let kriče, da je ni več, da je pokopana. Zborovanje je otvoril v imenu pripravljalnega odbora tov. Lešničar, prisrčno pozdravljajoč tovariša in tovarišice, došle iz vseh krajev lepe Spod. Štajerske. Zborovanje sta se udeležila drž. posl. Roblek in dež. posl. dr. Kukovec, ki sta imela na mladino navduševalne govore. Bila sta oba viharo pozdravljana. Govorili so še župan Širca, tov. Gobčeva iz St. Jurja ob J. ž., tov. Černešek iz Nove Štife, Novak od Sv. Bolfanka, Gmeiner iz Vojnika, Gorišek iz Griž, Potočnik iz St. Pavla, Ahtik iz Celja, Podlesnik iz St. Jurja ob Taboru, Krajšek iz Ločnice, Kolšek iz Polzele ter dr. Koderman v imenu Zveze narodnih društev. O programu nove organizacije sta govorila tov. Oset in Lešničar. Za predsednika »Zveze napredne mladine« je bil z velikim navdušenjem izvoljen tov. Oset; za odbornike ozir. odbornice tovarišice: Ahtik, Gobec in Vodenik ter tovariši: Gorišek, Ferlež, Ferenc, Gmeiner, Kopriva, Krajšek, A. Kunej, Lešničar, Trstenjak, Vuga in Zdotske. Tov. Pikel zaključil nato to velevažno zborovanje, ki bo obrodilo, ako se bodo vsi tovariši in tovarišice zavedale svojih dolžnosti, za slovenstvo obilen sad.

+ Razveselljivo gibanje med slovenskimi c. kr. uslužbenci. Z veseljem doznavamo, da se je pričelo med slovenskimi c. kr. poštami in brzojavnimi uslužbenci jako živahno gibanje, da dobe svoje strokovno glasilo v svojem materinskem slovenskem jeziku. Kakor znano obstoja avstrijsko društvo poštinih in brzojavnih uslužbencev. Centrala tega društva je na Dunaju, a drugod, kakor v Ljubljani, v Trstu, v Celju, v Mariboru itd. se nahajajo »takozvane« lokalne grupe, ki so vse odvisne od dunajske centralne. Le Čehi imajo svoje samostalno društvo. — Dunajska centrala izdaja za vse svoje člane strokovno glasilo »Post-horn« v nemškem jeziku. To glasilo je obligatorično za vsakega člana. Člani italijanske narodnosti so pa že lani energično nastopili in dosegli, da jim je centrala, brez obnega zbo-

ra dovolila list v njim jeziku: »La Cornetta postale«, ki izdaja v Trentu. — Na letošnjem običnem zboru (ki se je vršil na Dunaju pred dvema mesecema) je pa tržaški delegat g. Jaklič v imenu tržaške lokalne grupe zahteval od centralne, da stori za Slovence, kar je že storila za Lahe, da namreč izdaja za slovenske člene slovensko glasilo. — No, na rečenem običnem zboru ni bilo prišlo do razpravljanja glede te zahteve. Predsedništvo centralne je pa g. Jakliču zagotovilo, da se ugodni zahtevi tržaške lokalne grupe, da se pa mora rečena grupa spoznameti z ljubljansko grupo in pa poskrbeti za delno pokritje stroškov potom nabiranja inseratov. Sporazumljenje z ljubljansko grupo je bilo takoj doseženo, toliko glede kraja, kjer naj izhaja list (Trst), kolikor glede imena lista (»Poštini rog«). Poleg tega so pa člani tržaške grupe nabrali — še pred izdajanjem lista — toliko inseratov, da so stroški pokriti skoraj za 3/4, ostalo svoto — komaj 32 stotink na mesec za vsakega člana — bi morala, kakor je tudi obljubila prispevati centrala. — A sedaj, ko so izpolnjeni vsi pogoji, ki jih je stavila centrala, noče nič vedeti o svojih obljubah ter se izgovarja, da ne more ustreči zahtevi po slovenskem listu brez obnega zboru. Slovenski člani so radi tega jako ogorčeni. Ni treba niti povdarjati, da jih je ogromno več nego Lahov, in vendar se je Lahom dal list v njih jeziku brez obnega zboru. Vsled tega so slovanski člani »avstrijskega društva poštinih in brzojavnih uslužbencev« sklenili, da, če dunajska centrala ne ugodí takoj njih zahtevi po slovenskem listu, stopi tržaška grupa takoj iz društva in se pridruži češkemu društvu.

+ Iz davčne službe. Davčna oficijala Fran Vrvar in Friderik Ranth sta imenovana davčnim upraviteljem v IX., davčna asistenta Ivan Stare in Karel Brůfach davčnim oficijalom v X. čin. razredu.

+ Iz učiteljske službe. Stalno sta nameščena v Kapelah pri Brežicah g. G. Svetlin, prov. učitelj v Kapelah in gđc. Irma Bostjančič, def. učiteljica na Blanci.

+ Iz šolske službe. Mesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Frana Lundra pride v Rako dotedanja učitelj v St. Jerneju, Iv. Gantar.

+ Za uradnega slugo je imenovalo predsedstvo kranjskega finančnega ravnateljstva bivšega žandarmerijskega tit. postajevođjo Antona V a t o v c a.

— Slovensko deželno gledališče. Danes zvečer se poje petič privlačna opereta »Dolarska princesa«, in sicer izjemoma za par - abonente. — V četrtek, dne 25. t. m. pa se uprizori na nepar d' Albertova muzikalna drama s predigro in v dveh dejanjih »Nižina«, ki se z velikim uspehom uprizarja po vseh večjih odrih. Opozarjamo slavno občinstvo na to velezanimivo oporo znamenitega skladatelja, ki se letos skrbno naštudirana pod vodstvom g. Holzingerja - Potočke prvič uprizori tudi na slovenskem odru. Glavne vloge pojo: g. pl. Vulaković Sebastiana, g. Holzinger starega Tomasa, g. Lipnický hlapca Moruccia, ga. Nordgartova Marta, gosp. Iličič Nanda in gosp. Fiala Pedra. — Ravnateljstvo slovenskega gledališča nujno prosi gg. obiskovalce da izvolijo prihajati k predstavam pravočasno, ker se slišijo v tem oziru od gg. abonentov čisto pritožbe. Pri vseh gledaliških je uvedeno, da prepoznati obiskovalci počakajo v couloirju do konca ouverture, ozir. prvega akta, da ne motijo utisa godbe, ozir. scene. Uljudno torej prosimo, da slav. občinstvo to prošnjo upošteva.

— Slovensko gledališče. V nedeljo popoldne smo videli in slišali izvorno noviteto »Strup«. Lahko bi ji nadeli še primernejši naslov: Čujte, čujte, kaj žganje dela! To je nekega literarnega Novaka neliterarno delo s čedno in koristno tendenco: Ne pijte vina, ne zaužijajte strupa, pijte pokalice! »Strup« je ljudska igra, in ni mogoče reči, da bi ne bila to celo primerna igra, seveda na vaških odrih. Da bi imela kaj vspeha, moralnega, o tem dvomim, ker je zgrajena prenaivno in preneverjetno in nemogoče. — Na Sveti večer pijejo pri Zalokarju, zato še tisto noč — nekega fanta ubijejo in trgovca Kočevar zmrzne. V drugem dejanju že hodi Kočevarjev sin Anton, ki je bil na Sveti večer še čvrst vojak, kot smrt okoli, in krčmar Zalokar, ki je točil in prodajal vino, je kljub temu prišel ob vse premoženje in zažge svojo hišo. Nato Anton umrje, hišo mu prodajo, vse zarubijo, Zalokarja pa odženo žandarji. — V četrtem dejanju pije vsa vsa samo še vodo. Krčmar je dobil sodnijski pečat na duri in gre po svetu, vaški revež, ki so mu še vse prodali, pa kaže okoli v škričih in dobro se mu godi. — O tej ljudski igri govoriti kakor o resnem dramskem delu, ni mogoče, čeprav kaže avtor nekakšno spretnost v priprostem govoru, tudi kak domialek

se mu posreči, zato se mu lahko sve-tuje, naj se poskusi z ljudsko igro. Koliko slabih stvari igrajo po de-želi! — Občinstvu je predstava še nekaj ugajala, dasi sem slišal svojo sosedo zamrmrati tovarišici: »To mi pa ni všeč! V nedeljo bo lepo! Mlinar in njegova hči!« — Zares, strahov ni v »Strupu!« — Igralce moram v splošnem toplo pohvaliti. Igrali so brez vlog takorekoč, vsak si je moral sam nekako od nekd poiškati nekaj tip in se vanj vmisli. Zato ne bom naširoko razkladal njihovih dobrot. Najbolj je pač ugajal gospod Bo-husav v ulogi vaškega revčka. Po svoje — kajpada so vsi dobro napra-vili, n. pr. gdč. Wintrova (bila je čedna gospodična), in gospodje: Verovšek, Danilo, (vrl darar) Nučič, Povhe in vsi ostali. Nek-do je bil celo deležen ploska na od-prti pozornici, gospod Grom se ime-nuje tisti srečnik. Baš je protestiral, da imajo učitelji samo 66 K 66 vin. plače. Živio! — Zvečer so igrali pr-ve francosko burko: »Gdč. Josette — moja žena.« Zelo lahko blago dveh dramskih fabrikantov, ki izvažata engro svoje pridelke v inozemstvo. Veseli ljudje so doma v teh burkah, lahko mislijo in v denarju tiče do vratu. Vse jim gre po sreči. Da so vmes tudi bolj spolzka mesta, kjer se namiguje to in ono, je gotovo, saj so francoske igre sloveče po galantnih pikantijah. — Torej — h gospodu in samsu Ternayu, ki je strasno bo-gat in enajst in trideset let star, pri-de 18letna gospodična Josette z nju-no prošnjo, naj se ž njo zaroči in na-videz poroči za tako dolgo, dokler ji ni mogoče vzeti Joeja, pustega, ogla-tega Angleža za moža, ki mora zdaj potovati okoli sveta. Ternay se br-ni nekaj časa, dolgo seveda to ne gre, ker ga Josette kliče preljubeznjivo: »Moj boterček!« — Vzame se — kako? to ni znano. Gresta na ženi-to-vanjsko potovanje, stanujeta po ho-telih, seveda strogo ločena, Josette na severnem, Ternay na južnem ko-lodvoru. Ko je že preteklo šest mese-cov, je Ternay že napol ljubosumen in zaljubljen v svojo gospodično ženo, napol naveličan samskega zakon-skega življenja, o prvi priliki plane v jezi in se odpelje sam v Pariz k svoji ljubinki, Josette za njim. Spr-jaznita se zopet in objameta kot mož in žena. Tedaj pa se vrne tisti mi-stični Anglež, Joe, pravi ženin Joset-tin. Svojo nevesto najde srečno po-ročeno, a tudi on prizna, da se je v Zanzibaru oženil z zamorko, hčerko velikega vezirja za kazen, ker ga je na cesti oklofotal. — Nad tem smo se zabavali in smejali ves večer. In zakaj ne? Igralci so se v polni meri posvetili svojim ulogam in jim bili tudi kos. Zelo ljubka Josette je bila gospa Iličičeva, majhna in lju-beznjiva gdč. žena, popolnoma v du-hu francoske veseligrice. Gladko, ve-selo, živo je stal njej na strani gosp. Nučič, s primerno komiko je na-stopal gosp. Povhe, dolgočasnega Angleža je fino karikiriral gosp. Bo-huslav. Ne pozabim elegantne gdč. Kandlerjeve. — Občinstvo je bilo kaj zadovoljno, obisk dober. — V soboto zvečer so črtič vprizorili »Delarsko princezo« v raz-prodanem gledališču. Igrali in peli so, kakor navadno sicer z uspehom, a vključ temu ni bilo opaziti v občinstvu tistega vselega razpolože-nja, ki bi ga operete morale provzro-čiti, in ki je letos sploh izostal. Za-kaj je izostal, zakaj občinstvo ne po-zdravlja z navdušenim odobravan-jem gospe na odru, o tem — dru-gič.

— Ustanovitev letnega gledali-šča. »Rdeči Prapor« se jezi nad ljub-ljanskim občinskim svetom, ker je odklonil posojilo za stalno letno gle-dališče v Ljubljani na vrtu hotela »Tivoli«. Gosp. Etbin Kristan naj-prej sam konstatuje, da bi bilo tako letno gledališče »nepotrebno«, potem pa v isti sapi zopet dokazuje, da so storili mestni očetje veliko napako, ker niso dovolili velikega kredita za zgradbo novega lesenega letnega gledališča, nekeake arene. Naše mne-nje je, da bi bilo tako gledališče za Ljubljano še mnogo prenegajeno, mnogo prezgodnje, da bi se ne moglo brez velikega deficita vzdržati ter bi poginilo že v začetku. Saj vidimo, da je Ljubljani celo šestmesečna gle-dališka sezona predolga in da ima-mo še dvakrat premalo publike za vseletno sezono. V gledališču vidimo že leta in leta vedno iste obraze, kar pa je nestalnega občinstva, ne zado-šča niti za parter. Bodimo torej ve-seli, če dosežemo, da prerinemo zim-sko sezono brez deficita! Za letno gledališče bi trebal angaževati več novih igralcev, igral, pevcev in pevk, zakaj nikjer se gledališča moči tako naglo ne »obrabijo«, ko v Ljub-ljani. Naša publika se hitro naveliča in hoče vedno novih sil in novih iger. Za letno sezono bi trebal člane plačevati s polno zimsko, deloma še s povišano gažo, moral bi se še za po-letje angaževati predragi orkester, morala bi se nabaviti nova garderoba, pripraviti nov repertoar, plače-vati prevode, tantijeme, glasbeni ma-

terijal itd. Cene bi morale biti jako niske, s tem pa bi se ne pokrili niti stroški. Letna gledališča uspevajo le v velikih mestih z mnogimi, vsak dan menjajočimi se tuji in pa v ve-likih letoviščih in slovitihi kopali-ših. V Ljubljani je tujski promet, žal, še majhen in ti tuji so večinoma ali Italijani ali Nemci; Slovanov je še malo. Vse boljše občinstvo ljub-ljansko je poleti na kmetih in na morju; kar ostane, ne zadošča za stalno letno gledališče. Delavcem in obrtnim krogom je celo 60 h preveč vstopnine. Saj opazimo že več let, da delavski in obrtni sloji ne zaha-jajo v naše gledališče v omembe vrednem številu. Predraga jim je celo galerija. Zastoj na gledališča pač ni nikjer. Cene v našem gledali-šču so nižje ko v vsakem enakem in celo v daleko skromnejših gledali-ših zahtevajo višjo vstopnino. Celó tržaško slovensko gledališče ima viš-jo vstopnino. A vendar ni možno v Ljubljani prirediti niti ene predsta-ve za delavske sloje. Naši delavci so ali preslabo plačani, ali pa pri njih ni še dovolj zanimanja za gledališče. Žalostno bi bilo prvo in drugo. Naše mnenje torej je, da se bode v Ljub-ljani pač sčasom vsekakor morala prirediti arena za letno gledališče, toda za več let bi bilo to še prezgo-daj. Zato bode za sedaj naša prva skrb: v finančijalnem oziru vzdrža-ti vsaj šestmesečno gledališko sezo-no. Predvsem je treba zagotoviti na-šemu gledališču trdno gmotno stali-šče, potem bomo mogli delovati za umetniški nivo in za dovršitev in po-polnitev našega osobja in repertoir-ja. Ne ustvarjamo novih naprav, dokler niso že obstoječe povsem ut-rjene! Marsikatera krasna nova ideja je za nas nerabna, ako jej ne moremo podati solidnega, realnega temelja. Napredujmo sistematično, korak za korakom, a ne skokoma, na vrat, na nos, sicer zanemarimo in ubijemo kar že imamo ter se nam porode le — življenja nesposobne fantasmagorije! — Trezen pozitivist.

— Prijateljski sestanek narod-no-naprednih somišljenikov ne bode kakor smo javili v soboto v mali dvorani »Narodnega doma«, temveč v spodnjih prostorih. Prvi sestanek je v sredo 27. t. m. ob 8. zvečer.

— Popravek. V večeršnjem po-ročilu o govoru g. župana Ivana Hri-barja se nam je vrnila pomota, ki jo s tem popravljamo; pasus o Bilin-skem se ima glasiti takole: »... ako-ravno ima (Bilinski) Nemko za ženo se v njegovi rodbini ne občuje nem-ško. (Medklie: kakor se to godi v rodbini dr. Šusteršiča!)«

— Za Trubarjev spomenik je Ne-imenovanec daroval 100 K. Uredni-štvo izreka iskreno zahvalo za to plemenito darilo z željo, da bi se na-predno občinstvo česče spominjalo Trubarjevega spomenika, kakor do-selej. Sprejeti denar izročimo odboru za Trubarjev spomenik.

— »Domovina« vabi vse čislane nadzorovalne dame, kakor one gospe in gospodične, ki so prevzele nabiral-ne pole, da se gotovo udeležijo seje, ki se vrši jutri, sredo, ob pol 4. v mest-ni posvetovalnici in h kateri izvolijo prinesiti nabiralne pole s seboj.

— Koncert hrvaškega »Kola« v Ljubljani. Dne 6. novembra priredi prvo hrvaško pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba pod okriljem »Glas-bene Matice« velik koncert, da na glasbeno-kulturnem polju dejansko pokaže vzajemnost med Hrvati in Slovenci. Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« ni navaden pevski zbor, ka-kršnih je nebroj po Hrvatskem in v naših krajih, zbor, ki bi služil izve-štine samo zabavi in bi prirejal razne šumne veselice, pri katerih se sicer tudi poje, a petju ni umetniški na-men. »Kolo« ima višje smotre, »Kolo« stremi po pravi peski umetnosti, prireja koncerte v največjem slogu in v najvišjem smislu in se da glede na umetniško stališče in stremenje primirjati samo pevskemu zboru »Glasbene Matice«. Kar je pevski zbor »Glasbene Matice« za Slovence, to je »Kolo« za Hrvate. Da je pomen »Kola« res tak, svetočijo najbolj ve-lika dela, katera je »Kolo« poleg nebrojno drugega v zadnjih letih že izvedlo. Ta so: Verdi, Requiem; Rossini, Stabat Mater; Dvo-řák, Stabat Mater, Mrtvaški ženin, Te Deum; pl. Zajc, Stabat Mater, Prvi greh, Oče naš, Glasbena trilo-gija; Mascagni, Cavalleria ru-sticana (cela opera v obliki koncer-ta!); Perosi, Vstajenje Lazarjevo; Weiss, Triumfator; v. Beetho-ven, IX. simfonija; P. Hart-man, Sv. Frančišek; Haydn, Stvarjenje. Pri poslednjem oratorju je bilo letos spomladi (21. maja) v Zagrebu navzoče odposlanstvo »Glasbene Matice«, ki je soglasno se izreklo da je izvajanje »Kola« zelo imponiralo in bilo najresnejšega umetniškega upoštevanja vredno. — Vstopnice se dobivajo pri g. Češar-kovi.

— »Almanach českého úřednictva železničnického«. Za leto 1910. so izdali češki železniški uradniki almanah, ki je prva taka knjižica med slovan-

skimi železničarji. Zanimiva je po-sebno valed tega, ker vsebuje celo statistiko vseh železniških društev in organizacij med slovenskimi žele-zničarji v Avstriji. »Almanach« je pi-san v lahkoumnem jeziku, je krasno opremljen, fino vezan in vsebuje tudi slovenske članke. Našim železničar-jem in vsem, ki se zanimajo za žele-zničarsko organizacijo, toplo priporo-čamo to žepno knjižico.

— »Lekarna pri črnem orlu.« Opetovano smo že dobili vprašanja, ako je lekarna »pri črnem orlu« na Jurčičevem trgu narodna. V ravna-nje slovenskemu občinstvu torej pri-občujemo, da je lastnik te lekarne sedaj g. Čizmar zaveden Slovan in narodnjak, ki ga smemo narod-ne-mu občinstvu z mirno vestjo priporo-čati.

— Poročil se je včeraj g. Ivan Jeločnik z geo. Zalko Krista-novo. Bilo srečno!

Štaterski okrajni šolski nadzor-niki ljudskih šol imeli so nedavno svoj sestanek v nemškem Gradcu. Posvetovali so se zlasti o materijal-nih svojih zadevah. Kakor smo poiz-vedeli, naši okr. šolski nadzorniki stremijo izposlovati definitivnost svoje službe ter zjednaženje svojih dohodkov. Znano je, da so izmed teh nadzornikov tudi nekateri c. kr. pro-fesorji, večina pa je ljudskih učite-ljev. — Mi smo tudi za definitivnost šolskih nadzornikov, a tudi odločno za to, da morajo ti močje povsem drugače vršiti svoj posel, ko doslej!

— Sedaj okr. šol. nadzorniki naši — sit venia verbo — niso drugega, ne-go oprede okrajnih glavarjev ter pravi pravcati — pisarji. V prav svoj poklic: v intenzivno in strokov-njaško nadzorovanje šol, v to, da bi se poglobljali v didaktično - peda-goško znanje ter v aktualno postavo-znanstvo, nadzorniki nimajo — ča-sa. To, v kar so poklicani, vršijo — poznamo le par izjem — prav šab-lonsko. Vrhutega se jim je prilago-diti slučajni večini v okrajnih šol. svetih, in da se ti ne zameri, mora-jo, če se hočejo vzdržati, zatajiti čes-to osebnost svoje prepričanosti — ako je še sploh imajo! — ter tako glas-o-vati v mnogih slučajih naravnost v nepravilno naprednega učiteljskega in šol-stva! In to je žalostno... Značaj dandanes okrajni šolski nadzorniki biti ne more. — A kljub vsemu tarnanju vendar še nismo dočakali, da bi kak naš okrajni šolski nadzor-nik sam — odstopil. — Ravno to pa najbolj drastično kaže, kako zavožen je ves sistem sedanjega okrajnega šolskega nadzorništva. Zato pa proč ž njim in z novim na dan! — Bolje nobenih, kakor pa takih okr. šol. nad-zornikov, kakoršna je večina sedaj!

Strah imajo. V Mariboru bodo meseca novembra občinske volitve, pred katerimi imajo mariborski nemški nacionalci velik strah. Pokli-cali so te dni nekatere občinske uslužbence na magistrat, kjer so mo-rali podpisati nekak revers, v kate-rem se zavezujejo, da se ne bodo na noben način udeleževali volilne agi-tacije. To so tisti uslužbeni, o kate-rih nemška gospoda ne ve, kake po-litične barve da so. Znanim nem-škim nacionalcem ni bilo treba ni-česar podpisati. Ti že sedaj pobirajo pooblastila pri slovenskih branjev-kah, ki naj rešijo mariborsko »nem-štvo«.

Nemška lažljivost. Znano je, kakšen huronski krik so zagnali pred nekaj tedni nemški listi, na čelu jim »Neue Freie Presse«, češ, da so nem-ški turisti bili v bližini Beljaka na-padeni. Listi so dodali, da so imena onih turistov znana. Koroška pro-metna zveza se je obrnila — tako po-roča nek češki list — na uredništvo »Neue Freie Presse« s prošnjo, naj sporoči imena. Redakcija je pa — molčala. In ko je c. kr. okrajno gla-varstvo v Beljaku začelo stvar raz-iskavati, se je pokazalo, da je vse od konca do kraja zlagano. Res je bilo le to, da se je neka nemška družba skrajno nesramno obnašala in da so jo ondotni prebivalci opozorili na za-kone dostojnosti, vendar je pa niso prav nič nadlegovali. Seveda se samo ob sebi razume, da ta čedna družba neje sedaj odkriti svojega inkognita. Svojega lažnjivega poročila o raz-bojništvu Slovencev seveda resnico-ljubni nemški listi niso preklicali, in vemo, da tega tudi ne store. Saj jim gre le za to, da zasramujejo vse kar je slovenskega in sploh slovenskega.

Visoka starost. V Gorici je umrl vpokojeni c. kr. uradnik Anton pl. Braunner v visoki starosti 93 let. Triške nune Benediktinke že vedno rogovillijo »ad maiorem Dei gloriam«. Naši čitatelji se gotovo še spominjajo škandaloznih dogodkov v tržaškem samostanu nun Benedik-tin. Prednica Josipina Sušan in se-stra Carmela Piazza, sta bili s dve-ma drugima nunama zapustili samo-stan, potem ko sta ga bili oropali. Prednica je namreč prodajala sta-rinske in vrednostne predmete in se prav »lušno« zabavala s bratom se-stre Carmele Piazza. Pripoveduje se tudi, da sta Josipina Sušan in Car-mela Piazza večkrat na večer zapu-

ščali samostan in se v neki hiši v via Nuova shajali z dvema znanima »bonviveurjema«, in da sta na ta na-čin večkrat tam tudi ostali čez noč. Na nekem takem sestanku se je bila prednica prav po samostansko upija-tila in potem je v pijanosti svojemu ljubimcu, kakor prednica samostana podpisala menico za 3000 kron, kate-ro menico je samostan plačal mesece pozneje. — Valed preiskave, ki je bi-la v tej stvari uvedena in ki jo je vo-dil poseben delegat iz Rima, sta mo-rali Josipina Sušan in Carmela Piazza zapustiti samostan. Vendar pa nista pobožni golobici jenjali rogovilliti. Pred 14 dnevi sta bili v Trentu v objemu dveh gled. igralcev, s katerima sta popivali za denar, ki sta ga ukradli tržaškemu samostanu. Policija ju je hotela aretovati, a sta jo pravočasno odkurili. — Ubogi sveti Benedikt, kakšne vzgledne hčerke imaš!

»Akademično društvo slov. vete-rinarjev na Dunaju« naznanja, da si je na I. rednem obnem zboru izvoli-lo ta-le odbor: Predsednik: Joško Zupančič; podpredsednik: Nace Šlaj-pah; tajnik: Joško Kodré; blagaj-nik: Franc Veber; gospodar: Fran Vebel; namestnika: Fran Baš in Ivan Pestotnik; preglednika: Alojzij Škof in Anton Peršuh.

Slov. akademsko društvo »Adri-ja« v Pragi ima svoj I. redni občni zbor v sredo, dne 27. t. m. ob 8. zvečer »U Čizku«, Ječna ulica.

Poroka. V Novi Gradiški na Hrvatskem se je poročil g. Stjepan Myohli z gno. Zoro Juvančič-čev o. Čestitamo!

Tvrdo Chalupnik & Predavič na Starem trgu priporočamo kot na-rodno podjetje najtopleje slovenske-mu občinstvu. V ostalem opozarjamo na oglas v našem listu.

Mica Kovačeva se je bila poja-vila v neki gostilni v osebni streho-krovca Alojzija Avgustinčiča z Gline in še nekega neznanca. Na-jedla sta se rib in jih zamočila z vi-nom. Ker nista imela drobiža, jo je najprvo odkuril neznanec, za njim pa je hotel oditi tudi Avgustinčič, a ga je natakarcia že pred vratmi usta-vila ter ga izročila stražniku.

Mesto v Ameriko v zapor. Vče-raj je na južnem kolodvoru službu-joci nadstražnik Večerin aretoval Ivana Gorenjca iz Zabukovja pri St. Rupertu, Martina Jelševarja in An-tona Ruglja iz krškega okraja. Prva dva sta se mislila odpeljti brez dovo-ljenja v Ameriko, zadnji je bil prijet zaradi podagture. Vse tri so oddali sodišču.

Iz Celovca so privedli v soboto pet kaznjencev, da bodo osedeli svo-jo kazen pri tukajšnjem deželnem sodišču, ker so ječe v Celovcu prena-polnjene.

Goljufija. Minuli teden je peska-rica Marija Piškurjeva iz Podmol-nika pri Hrušici zvela pri neki tu-kajšnji trvdki na ime nekega trgo-va v ljubljanski okolici 18 obrdgalnice za čevlje, vrednih 31 K 40 h ter jih razproдалa. Ko so prišli goljufiji na sled, je policija peskarico aretovala. Ker je imela Piškurjeva pri sebi še ves denar, bode škoda poravnana.

Mlad navihaneč. Včeraj je prišel k prodajalki tobaka na južnem kolo-dvoru neki okoli 11 let star deček ter ji dal listek, na katerem je bilo na-pisano, da njena gospodinja hoče imeti za 7 K drobiža. Prodajalka je dečku res denar izročila. Ko je glede tega pozneje s svojo gospodinjjo go-vorila, se je pojasnilo, da je bila pro-dajalka ogulufjana. Kdo je ta navihaneč, se še ne ve.

Našlo se je več verčičnih kož. Lastnik jih dobi pri g. Štoutu na Starem trgu št. 1, III. nadstr. od 12. do pol 2. in zvečer od 6. ure naprej. Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ame-riko 180 Macedoncev, 15 Črnogor-cev, 170 Hrvatov in 20 Slovencev. 45 Hrvatov je šlo v Heb, 35 v Buchs, 25 pa v Beljak. V Ljubno je šlo 29, v St. Mihael pa 45 slovenskih rudo-kopov.

Izgubljeno in najdeno. Gdč. Vi-ktorija Hrastnik je izgubila banko-vec za 20 K. — Postrešček Martin Rozman je izgubil črn dežnik. — Na južnem kolodvoru so bile izgubljene, odnosno najdene tri palice, svetilka za kolo, dežnik in črna ročna torbi-ca. — Gdč. Zora Šinkovčeva je našla zlato zapestnico.

Pozabila je v trgovini g. Frana Čudna v Prešernovi ulici neka stran-ka srednjo vsoto denarja. »Slovenske Filharmonije« od-delek koncertira jutri v dvorani ho-tela »Tivoli« (Švicarija). Začetek ob pol 8. zvečer. Vstop prost.

Telefonska in brzojavna poročila.

Državni primanjkljaj. Dunaj, 26. oktobra. Finančni za-kon, ki ga je danes predložil finančni minister sbornici, izkazuje 42 milijo-nov kron primanjkljaja. Dejanski primanjkljaj pa znaša, kakor je mi-nister Bilinski v današnjem svojem

dveurnem ekspezoju priznal, 198 mi-lijonov. Z ozirom na to je minister izjavil, da država letos ne more ni-česar pripevati za saniranje dežel-nih financ. Bilinski je napovedal uvedbo novih davkov in sicer davek na vino in monopoliziranje vžigalic. Monopolizirati se ima ne samo pro-dukcija, marveč tudi prodaja vžiga-lie. Minister je izračunal, da bo ta monopol donasal državi na leto 15 milijonov kron.

Palača za ministrski svet. Dunaj, 26. oktobra. V proračunu je tudi postavka za zgradbo palače ministrskega sveta v znesku 1/2 mi-lijona kron. Palača se zgradi v bli-žini cesarskega dvora.

Lažnjive vesti o Srbiji. Belgrad, 26. oktobra. Vlada z vso odločnostjo dementuje vest, da bi častniki, ki so imeli posla pri dobav-ljanju orožja, zagrešili kako pone-verjenje. Vse dotične vesti so izmi-šljene.

Demonstracija proti mladoturškim izletnikom v Avstrijo.

Solun, 26. oktobra. Tu so zapri-več turških uradnikov, ki so demon-strirali proti mladoturškim izletni-kom v Trstu. Na vlak, s katerim so izletniki potovali, so bile pritrjene narodne zastave. Te so bile pred od-hodom vlaka od neznanecv odstra-njene. Sprva se je sumilo, da so to storili Grki ali Bolgari. Te dni pa je policija prišla na sled storilecem. To so trije železniški uslužbeni, ki so bili takoj aretirani. O tem dogodku je doslej skrbno molčalo turško časo-pisje.

Posojilo bolgarske prestolnice.

Sofija, 26. oktobra. Sofijski mestni občinski svet je sklenil, ka-kor je znano več milijonsko posojilo. O tej stvari se je razpravljalo v več-rajšnji seji občinskega sveta. Skleni-lo se je, da se od posojila porabi: za zgradbo ljudskih šol 1.250.000 levov, za deske in dekliske nižje gimnazije 1 1/2 milijona, za vodovodno omrežje 1 milijon, za kanalizacijo 3 1/2 mi-lijona, za nakup zemljišča na Vitoši za vodovod 800.000, za občinsko kreditno banko 200.000, za zgrad-bo klavnice 1 milijon in za tlakova-nje ulic 6 milijonov levov.

Trozveza se obnovi.

Pariz, 26. oktobra. Italijanski minister zunanjih poslov Tittoni se je napram dopisniku »Petit Parisie-ne« izrazil, da se trozveza, čim pote-če, zopet obnovi.

Car italijanskemu kralju.

Rim, 26. oktobra. Ko je car Ni-kolaj zapustil italijanska tla, je po-slal kralju Viktorju Emanuelu brzo-javko, v kateri se njemu in kraljici Yeleni v najprisrčnejših besedah za-hvaljuje za gostoljubje in prijatelj-stvo.

Umor kneza Ita.

Tokio, 26. oktobra. Kneza Ita, ki je imel v Harbinu v Mandžuriji se-stanek z ruskim finančnim mini-strom Kokovevom, je na ulici ustrel-il neki Korejanec.

Sanghai, 26. oktobra. Iz Harbina javljajo, da je tamkaj neki Koreja-nec umoril japonskega državnika kneza Ita. Isti zločinec je ustrelil tu-di japonskega konzula, težko ranil pa železniškega ravnatelja.

Petrograd, 26. oktobra. Knez Ito je bil med sestankom s finančnim ministrom Kokovevom ustreljen. Knez Ito je bil eden najodličnejših japonskih državnikov. Rojen je bil leta 1840.

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 26. oktobra 1909.			
Termin.			
Pšenica	za oktober 1909	za 50 kg	K 14.88
Rž	april	za 50 kg	K 14.07
Koruza	oktober	za 50 kg	K 10.12
Oves	mai	za 50 kg	K 6.81
	oktober	za 50 kg	K 7.63
Efektiv.			
5 - 10 vin. ceneje.			

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočni po-klical našega ljubelega soproga, ozir. dobrotnika-očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Karla Puppo

trgovca, veleposesnika itd.

po kratki, mučni bolezni, previdnega s svetimi zakramenti za umirajoč, danes zjutraj ob 4. v boljše življenje. Pogreb predraga rajnika bode v četrti, dne 28. oktobra ob 4. popold-ne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice: se bodo slu-žile v tukajšnji župni cerkvi. 3982

V Kranju, 26. oktobra 1909.

Žalujeti ostali.

Venci se hvaležno odklanjajo.

Švila za bluze od 1-15 K naprej za meter —
Inje novosti! — Franko in še smerni-
jeme na dom. Bogata izbira vzorov s
po pošto. — Tovarna na avlo
Zürich. 6 181-8

Meteorološko poročilo.
nad morjem 3002. Srednji zračni tlak 736-9 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
2 pop.	730-4	6-1	sr. sever	dež
9. zv.	729-2	5-4	sl. zahod	„
7. zj.	730-1	2-6	sr. jug	jasno

Srednja včerajšnja temperatura 5-3, term. 8-7. Padavina v 24 urah 19-4 mm.

+

Globoko potrli naznanjamo pod-
pisani žalostno vest, o smrti našega
preljubega soproga, očeta in tasta,
gospoda

Ivana Šuntarja
okrožnega zdravnika, mestnega
svetovnega v Idriji in častnega
člana žirovske občine

ki je dne 24. t. m. v 69. letu svoje
starosti, po dolgotrajni mučni bolezni
ki si jo je nakopal pri svoji težki,
odgovornosti polni službi, preminul,
previden s sv. zakramenti za umir-
raje.

Pogreb je danes, dne 26. t. m.
ob 1/2.5. popoldne. 3972

Prosimo tihega sožalja.

V Idriji, 26. oktobra 1909.

Ana Šuntar, Berta Šuntar,
soproga. hči.

Karel Svoboda,
c. kr. rudarski svetnik, zet.

+

Globoko užalosteni naznanjamo
vsem sorodnikom, prijateljem in znan-
cem bridko vest, da je Bogu vsemo-
gočnemu dopadlo našo iskreno ljub-
ljeno, nepozabno mater in staro ma-
ter, gospo

Nežo Slavec
soprogo posestnika, gostilničarja in me-
sarja v Kranjski gori

po dolgi in mučni bolezni, previdno
s sv. zakramenti za umiraje, danes
ob 11. uri popoldne, v 59. letu njene
starosti, k sebi poklicati.

Truplo predrage pokojnice se bo de
v sredo, dne 27. t. m. ob 3. uri po-
poldne preneslo iz hiše žalosti na tu-
kajšnje pokopališče.

Sv. maše za dušnice se bodo dori-
dale v farni cerkvi v Kranjski gori.

V Kranjski gori, 25. okt. 1909.

Anton Slavec, soprog. — Ivan in
Anton Slavec, sinova. — Marija
Zoré roj. Slavec, hči. — Leopold
Zoré, zet. — Zdravko Zoré, vnuk.

Trgovski sotrudnik

ki ima trgovsko šolo v Ljubljani,
se sprejme v trgovino s špecerijo
in delikatesami **F. Kham v Ljub-**
ljani. — Dosluzeni vojak imajo
prednost. Na pismene ponudbe, ki ne
odgovarjajo navedenim pogojem, se ne
bode oziralo. 3979

Pisarniški uradnik

se takoj sprejme pri glavnem za-
stopu c. kr. priv. Riunione di
Sicurtia v Ljubljani. 3967

Ponudbe sprejme **trdka Perdan**
v Ljubljani.

Naprodaj je
velika hiša

z gospodarskim poslopjem in velikim
vrtom v bližini jezera na Bledu. Pri-
pravna je za vsakršni obrt, posebno
za mesarstvo.

Vprašanja pod „Mesarija“ na
uprav. »Slov. Naroda«. 3918

Pri c. kr. poštnem in brzojavnem uradu
na Kranjskem se sprejme v službo kot
pomočnica mlajša

poštna aspirantka

kateri je kot taki še dolgo čakati na
stalno nameščenje.

Oglasi na uprav. Slov. Naroda pod
„Poštna aspirantka.“ 3900

Gospodinja

k 2 gospodoma na deželi — v lepem
kraju Gorenjske — se išče. Pisme-
ne ponudbe s sliko in navedbo sta-
rosti sprejema uprav. »Slov. Naroda«
pod šifro „Gospodinja 2“ do 10.
novembra 1909. 3980

Kontorist

z dobrimi spričevali, strojepisec, samo-
stojen korespondent in knjigovodja,
išče službe pri večji tvrdki. 3975

Blagoh. ponudbe pod P. H. M.
na uprav. »Slovenskega Naroda«.

Češki briketi

niso najcenejši, ampak kurjava z isti-
mi pride najcenejša. 6000 kalorij, samo
4%, pepela, nerazpadljivi, kurjenje ka-
kor z navadnim premogom, brez vsa-
kih komplikacij. 1000 komadov za
K 15 priporoča samozaložnik J. Pau-
lin, Ljubljana; Nova ulica 3.

Kurite peči samo s češkimi briketi!

Modni salon

Častitim damam priporoča
: klobuke :
le najfinejšega okusa
Jda Škof - Vanek
:: Pod Trančo. ::
Žalni klobuki vedno pri-
pravljeni. Tako tudi venci
s trakovi in razne cvetlice,
:: doma izgotovljene. ::

Slovenski elektrotehnik
Fr. Sax
Ljubljana, Gradišče 17.

Uvaja vsakojake **elektrosignalne**
naprave, kot zvonila, telefone,
elekt. ključavnice za blagajne in
navadna vrata, preskušanje
strelododov, nasvete za njih popravilo,
oziroma oskrbi popravilo in novouredebe.

Izven Ljubljane se priporoča za
uvajanje jako točnih
elekt. naprav za luč in moč.

Na razpolago dobro in zanes-
ljivo blago.

Pokličite me, ako je Vaš električni
obrat moten. 27950

3572 **Priporočam sledeče specialitete:**
Zajamčeno pristno slivovko in vinsko žganje
od znanega vinogradnika F. Simončiča v Sevnici.

Pristni kranjski brinjevec. — Znan domače brusnice.
Češnje v konjaku. — Višnje v Simončičevi slivovki.
Tuzemske in inozemske mesne in ribje konzerve.

Vsake vrste vkuhanu sadje in sočivje.
Kofeina proste žgane kave za bolnike.

Fr. Kham, trgovina s špecerijo, delikatesami in vinarna.

Jubilejne ustanove.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto
1909: a) osemnajst cesarja Frana Josipa ustanov (8 po 50 K in 10 po
20 K) za uboge onemogle obrtnike vojvodine Kranjske; b) štiri-
najst cesarja Frana Josipa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle
obrnike in trgovce vojvodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete ustanov
po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov ter d) pet cesarja
Frana Josipa ustanov po 20 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov
in trgovcev. 3976

Prošnje naj se pošljejo **trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani**
do 15. novembra 1909.

Priloži naj se jim od občinskega in županijskega urada potrjeno
dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj
zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je proš-
teljica onemogla vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Kdor ve, kje se nahaja sedaj
Franc Lenassi,
kipar in rezbar,
naj to sporoči prijazno pod „Brač“ na
upravnishvo »Slov. Naroda«. 8973

Išče se spretna, zanesljiva in brhka
natakarica

za kavarno v **Volesskem**. Govoriti
mora hrvatski oz. slovenski, italijanski
in deloma nemški, ter mora biti zmožna
prevzeti kavarno na svoj račun. 3977

Ponudbe s sliko na naslov: Ka-
varna „Volessko“ v Volesskem.

Pristni kranjski
lanenooljnati firnež
Oljnate barve
v posodicah po 1/2, 1 kg
kakor tudi v večjih posodah.

Fasadne barve
za hiše, po vzorcih.

Slikarski vzorci
in papir za vzorce.

Šaki
pristni angleški za vozove,
za pohištva in za pode.

Steklarski klej
(hit) priznane in strokovno
preizkušene najboljši.

Karbolinej prve
vrste

Mavec (gips)
za podobarje in za stavbe.

Čopiči 219
domačega izdelka za zidarje
in za vsako obrt
priporoča

Adolf Hauptmann
v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna
oljnatih barv, firnežov, lakov
in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike!

INDRA-TEA
najboljši in najfinejši čaj.
3773

Št. 11.749. 3971

Aviso.

Vojna uprava kupi po trgovskih običajih za

Gradec	1500 q ovsa;
Maribor	700 q pšenice, 1200 q rži in 1700 ovsa;
Gorice	100 q ovsa;
Celovec	800 q rži in 1500 q ovsa;
Beljak	300 q rži in 2100 ovsa;
Ljubljana	1800 q ovsa;
Gorice	2000 q ovsa;
Trst	400 q ovsa;
Pulj	500 q ovsa.

Zadevne zagotovitvene obravnave bodo **8. novembra 1909** pri c. in
kr. intendantu **3. voja v Gradcu.**

Kolkovane prodajne ponudbe morajo dospeti **najpozneje do 9. do-
poldne**. Natančnejši pogoji se lahko pogledajo pri intendantu **3. voja**, pri vo-
jaških oskrbovalnih skladiščih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Gorici,
Trstu in Pulju, dalje pri vojaškem oskrbovalnem podružnem skladišču v Be-
ljaku, iz tamkaj v polnem obsegu razgrnjenih nakupnih aviz in uzančnih zvezkov.
V Gradcu, oktobra 1909.

Od c. in kr. intendantu 3. voja.

Orehe nove, letošnjega pridelka, mehko lušinate
in beloznate, kupuje v vsaki množini
po dnevnih zanesljivih cenah tvrdka.

lv. A. Hartmanna naslednik Avg. Tomažič
v Ljubljani, na Marije Terezije cesti št. 2.

Tvrdba priporoča zopet **ugodno priliko** za nakup praznih, izborna
ohranjenih, močnih in trpežnih

„sodov od finega špirita“

deloma enkrat rabljenih, deloma popolnoma novih od **300 do 400 litrov**
in od **600 do 700 litrov**, večje množine po jako nizkih cenah, **takoj**
dobavni. 3750

Št. 15541. 3981

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje

službe okrožnih zdravnikov

v 1.) **Fari** (okraj Kočevje); 2.) **Grosupljem** (okraj Ljubljanski); 3.) **Kočevje**
in 4.) **na Raki** (okraj Krško).

S temi službami je združena plača in sicer: ad 1) in 2) 1600 K, ad 3)
1200 K, ad 4) 1400 K in aktivitetna doklada 200 K.

Dosedanji zdravnik v Fari je dobival od zdravstvenega zastopa še pri-
boljšek v znesku 1000 K za posebna službena opravila.

Zdravniku na Raki gre po nekem volilu naturalno stanovanje z vrtom
in vinogradom na h. št. 40 za brezplačno zdravljenje ubožcev v občini Raka.

Prosilci za te službe naj pošljejo svoje prošnje podpisane deželnemu
odboru

do dne 21. novembra 1909

ter dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijske
državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje
ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Od DEŽELNEGA ODBORA KRANJSKEGA
v Ljubljani, dne 22. oktobra 1909.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvoleček iz voznega reda.
Veljaven od 1. oktobra 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

7-08 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak (čes.
Podroščico), Celovec.

7-25 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

8-25 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Jeso-
nica, Beljak, (čes. Podroščico), Celovec,
Prago, Draždane, Berlin.

11-40 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čes.
Podroščico), Celovec.

1-33 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3-25 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico,
drž. žel., Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, (čes.
Podroščico), Celovec.

6-23 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Trbič,
Jesenice, Trbič, Beljak, (čes. Podroščico),
Celovec, Prago, Draždane, Berlin.

7-40 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

10-00 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice,
Trbič, Beljak, juž. žel., Gorico, drž. žel.,
Trst, c. kr. drž. žel., Beljak, juž. žel., (čes.
Podroščico), Prago, Draždane, Berlin.

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7-25 zjutraj. Osebn. vlak v Kamniku.

8-25 dopoldne. Osebn. vlak v Kamniku.

7-40 zvečer. Osebn. vlak v Kamniku.

Prihod v Ljubljano (juž. žel.)

7-12 zjutraj. Osebn. vlak iz Berlina, Draž-
dan, Prage, Beljaka, juž. žel., Trbiča, Jesenice,
Gorice, Trsta, Trbiča.

8-52 zjutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-23 dopoldne. Osebn. vlak iz Berlina,
Draždane, Prage, Celovca, Beljaka, juž. žel.,
čes. Podroščico in Trbič, Gorice, drž. žel.,
Jesenice, Trbiča.

2-59 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja,
Straže-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

4-45 popoldne. Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiča, Celovca, Beljaka, (čes. Podro-
ščico), Gorice, drž. žel., Trsta c. kr. drž.
žel., Jesenice, Trbiča.

6-49 zvečer. Osebn. vlak iz Berlina, Draž-
dan, Prage, Celovca, Beljaka, (čes. Podro-
ščico), Jesenice.

8-42 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka, juž.
žel., Trbiča, Celovca, Beljaka, (čes. Podro-
ščico), Trsta, c. kr. drž. žel., Gorice, drž.
žel., Jesenice, Trbiča.

9-07 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11-08 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiča, Celovca,
Beljaka, (čes. Podroščico), Trsta, c. kr. drž.
žel., Gorice, drž. žel., Jesenice.

Prihod v Ljubljano (državne železnice)

6-46 zjutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.

10-59 dopoldne. Osebn. vlak iz Kamnika.

9-10 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.

Cani prihodi in odhodi so navedeni v srednje
evropskem času.

C. kr. državne-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Akumulatorji

200 raznih velikosti od kron
160 naprej. Cene zastoj.
A. Luscher
tvarnica akumulatorjev,
Draždana 22/176.
Letna produkcija nad 100.000
komadov. 2962

Mnogo denarja

si prihrani, kdor ob potrebi uporablja pred-
metov in priložnostnih daril vseh vrst
zahteva
moj glavni katalog s 3000 slikami, ki se
vsakemu
pošlje gratis in franko.
C. in kr. dvorni zalagatelj Jan Konrad, Most
483 (Češko). 3585

Prodajalka

manufakturstinja

se sprejme takoj v večjo trgovino
na deželi.
Ponudbe z navedbo zahtev in re-
ferenc je poslati na pošto ležeče
Trnovo, Notranjsko pod „Manu-
fakturstinja“. 3925

Vinske sode

iz hrastovega lesa, zdrave, močne

od 56 do 65 litrov,	593
„ 100 „ 200 „	
„ 200 „ 220 „	
„ 600 „ 800 „	

nadalje 8 komadov prav močnih,
zdravih hrastovih sodov z vrati-
cami v obsegu hi 36, 36, 39, 39,
40, 46, 42 in 50 ima naprodaj
po primerno nizki ceni trdka

M. Rosner & drug
v Ljubljani, poleg Kosterjeve pivovarne.

Sukna

In modno 3219
blago za obleke
priporoča firma

Karel Kocian
tvarnica za sukno
v Humpolcu
na Češkem.
Vzorec franko.

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovrstnejših kombina-
cijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na
doživetje in smrt z manjšajočimi se
vplačili.

12

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rez. fond 44.437.000-01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 98.323.486-35 K
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovensko-narodno upravo.
Vse poslašila daje:
cigar pisarne so
Generalno zastopstvo v Ljubljani, v lastni bančni hiši v Gosposkih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Škode cenjuje takoj in najkulantneje.
Uživa najboljši sloves, koder postuje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno
podporo v narodne in občnkoristne
namene.

Radi ogromne zaloge

prodajam že sedaj pod tovarniško ceno:

obleke, površnike, pelerine in zimске sukne za gospode in dečke; jopice,
paleto, mantile, pelerine, kostume, krila in bluze za dame in deklice. —
Velika izbira kožuhovinstih ali s kožuhovino podloženih predmetov kakor:
kratke, mestne in potne kožuhe za gospode; jopice, boe, mufe in garniture
za dame in deklice.

O. Bernatovič, Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

3914

Telefon št. 287.

Telefon št. 287.

Tvrđka Chalupnik & Predovič

Ljubljana, Stari trg št. 19

priporoča

3953

najboljše in najokusnejše šunke, pripravljene po praškem
načinu, raznovrstno prekajeno in sveže svinjsko meso od
mladih domačih pitanih prašičev, dalje raznovrstne klobase,
hrenovke in safalade vsak dan 2krat sveže.

Poštne pošiljke od 5 kg naprej po povzetju.

Za izborno blago, točno postrežbo, solidne cene, jamči in se priporoča zgornja tvrđka.

TRUBAR

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah
znamenite Groharjeve slike

Primoža Trubarja

ustanovitelja slovenske književnosti

visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske
hiše. Ta reprodukcija je sploh najlepša in najdovršenejša kar jih
imamo Slovenci.

Cena s pošto K 3-20.

Dobiva se v

Narodni knjigarni

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Dobro ohranjene

koncertne citre

z dvojno resonanco, se prodajo z
notami vred za nizko ceno. 3941
Natančneje se poizve v Dalmati-
novi ulici 7, pritičje, v Ljubljani.

Vsak

3829

četrtek

in vsako

nedeljo

vso noč odprta

renovirana kavarna „Merkur“

Najljubše se priporočata

Viktor in Marija Izaklar.

Za sport
in promet.

Zaloga koles

Puh (Styria), Globus,
Regent in drugih špe-
cialnih znamk ter
posameznih delov.

Izposojevanje koles

prejem koles za emaj-
liranje, ponikljanje
ter popravila solidno
in ceno.

Karel Čamernik

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9.

Mag. pharm. E. Koželj

vlijudno naznanja slavnemu občinstvu

3892

otvoritev lekarne

na Jesenicah (Gorenjsko).

Zelo važno za trgovce in obrtnike!

Ker imam še precejšno zalogo

reklamnih koledarjev za leto 1910

In je sedajskrajni čas, da si jih vsakdo nabavi, ker bode gotovo v
najkrajšem času zaloga pošla in se Vam tukaj nudi zelo
ugodna prilika, zahtevajte vzorec, katere radevolje po-
šiljam na ogled. — Z velespoštovanjem

Fr. Iglič, Ljubljana,
Mestni trg št. 11. 3913

Na debelo in drobno!

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu v Ljubljani in po deželi vlijudno naznanjava, da sva najino

restavracijo „pri zlati kapljici“

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 27,

prenovila in notri do ceste razširila tako, da stoji sedaj pet lepo opravljenih, svetlih
in prijaznih prostorov cenj. gostom v uporabo, v katere se pride neposredno s ceste,
iz hiše ali pa z dvorišča. Ena soba čisto zase cenj. gostom vedno na razpolago.

Tu se točijo pristna domača vina in izborna Reininghausove pivo; dobivajo
se ob vsakem času gorke in mrzle jedila er od 9. ure dopoldne naprej tudi
zajuterk. Postrežba je točna, cene so primerne.

Za mnogobrojni obisk se vlijudno priporočata

3915

L. in A. Tratnik.